

EGY AZ ISTEN

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 26. (86.) ÉVF. • 7. SZÁM • 2016. JÚLIUS • ÁRA: 2,50 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Napjaink mértéke

● Megérkezett a csillagászati nyár, vele a hőség, a végtelen, fénylő kékség, a nyári szünidő, a ballagások. Ahogyan felfelé kúszik a hőmérőben a higany-szál, úgy tágul, változik meg időérzékelésünk is.

A munkás hétköznapi tennivalói mellett elgondolkodhatunk az idő, az élet kérdésein. Hogyan neveli az iskola gyermekeinket? Mit jelent számunkra a szabadelvűség? Mit jelenthetett elődeinknek? Mi nyújtott számunkra segítséget eligazodni az

idő köreiben? Hit? Napórak? Emberség? Hogyan látja a világot egy költő? Valójában mit jelent számunkra a Gondviselő neve? Hálát szül bennünk édesanyánk szemében a szolgálat alázata?

Ha olykor kilépünk a mindennapok forgatagából az elmélkedés, a szemlélődés csendjébe, az idő karjaira vesz, kérdéseinkre válasszal kecsegtethet.

És talán a nemzedékek sorjázásában, a gondok-bajok közt felcsillan az illanó megértés, az összefüggések megsejtése.

A tartalomból:

A szabadelvű vallás jövője: a többhitűség

5

Napórak erdélyi unitárius templomokon

6

Mint kire ilyen földet szabtak (II.)

10

Gondolatok az isteni gondviselésről és az egyházi szeretetszolgálatról

17

„Visszaemlékezem a régi napokra...” (Zsolt 143,5)

● **Május 27-én és 29-én, 30 év után Szentgericére látogatott a Püspöki Vizitáció.** Számba vették az elért eredményeket, a gondokat, melyekkel a közösség küzd. Ezek közül is kiemelkedik a műemlék-templom javításának a gondja, mely építészeti értékeivel, kazettás mennyezetével az unitárius egyház egyik kiemelkedő szépségű temploma. A gyülekezet igyekszik minden olyan lehetőséget megragadni, mellyel előteremthetik a templomjavítás dokumentációjának összeállításához szükséges tetemes összeget. Az egyházközség tovább folytatja az egyházkör és egyetemes egyház rendezvényeinek fogadását és lebonyolítását. Ennek jegyében idén, augusztus folyamán itt kerül megszervezésre az ODFIE által szervezett XX. Színját-szó találkozó.

A Püspöki Vizitáció értékelte az elvégzett munkát, ahol szükségesnek látta, ott meghagyásokat fogalmazott meg, és arra biztatta a gyülekezetet, hogy hittel és reménységgel vállalják közösségük terheinek hordozását.

● **A Berde Mózes Unitárius Gimnázium** ballagási ünnepségére **június 2-án** került sor. A végzős osztályok diákjai 9 órától a helybeli unitárius templomban ünnepi áhítat keretében búcsúztak az iskolát támogató gyülekezettől és a lelkészekről, 10 órától pedig a gimnázium főépületének parkjában a hagyományos ballagási rend szerint az alma matertől. Az ünnepi alkalom színvonalát emelte Bálint Benczédi Ferenc püspök ünnepi beszéde, illetve Görbe Péter, Hargita megye főtanfelügyelője alkalmi köszöntője. A Berde Mózes Unitárius Gimnázium legrangosabb, a Magyar Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa által felajánlott Kriza János-díját idén Fekete Edda XII. A osztályos tanuló nyerte el.

Betöltött lelkészi állások

● **Brassó-Óváros** – Az április 24-én tartott egyházközségi közgyűlés egyhangúlag meghívta András

si Benedek lelkészt, aki június 1-jétől nyert kinevezést.

● **Pipe-Szásznádas** – Az egyházközségek május 15-i közgyűlése Orbán Dezső gyepesi lelkészt hívta meg, aki június 1-jétől nyert kinevezést.

● **Tarcsafalva** – Az eredménytelen pályázathirdetés után a május 22-én tartott egyházközségi közgyűlés Mikó Ferenc székelykeresztúri segédlelkészt hívta meg a lelkészi állás betöltésére, aki június 15-től nyert kinevezést.

● **Székelyudvarhely 1. sz. egyházközség** – az Egyházi Képviselő Tanács 14/2016. (2016. III. 18.) számú határozata alapján, figyelembe véve a Székelyudvarhely-Belvárosi Unitárius Egyházközség keblitanácsának április 9-i vonatkozó határozatát, Kedei Mózes nyugalmazott lelkész püspöki kinevezéssel átmeneti megbízatású lelkészi szolgálatot teljesít május 1. – december 31. közötti időszakban.

Egyházköri hírek

● Marosi Egyházkör:

Május 20-án az erdőszentgyörgyi Rhédey kastélyban került sor a *Tavaszi napok az erdőszentgyörgyi unitáriusoknál* című rendezvényre, amelynek központi témája Éva lányai volt. A rendezvényen előadásokra, könyvbemutatókra került sor. Meghívott előadók voltak: dr. Osváth Magdolna, Vastag Andrea Csinszka, Jancsó András, dr. Szász István Tas, Tőkés Lóránt helybeli lelkész. Az előadókkal, szerkesztőkkel az előadások után Raffay Ernő csókfalvi eredetű honvédelmi államtitkár, történész beszélgetett.

Május 28-án a nyárádszeredai unitárius templomban került sor a köri közgyűlésre

Június 12-én került sor Bözödön és Ravában a konfirmációi ünnepségekre.

Június 15-én a *Chicagói Tree of Life felnőttek* erdélyi körútja keretében Sepsiszentgyörgy és Csíkszereda után Marosvásárhelyen a Bolyai téri unitárius templomban tartotta koncertjét hagyományos amerikai dallamokkal.

● Székelykeresztúri Egyházkör:

Május 28-án köri közgyűlést tartottak Gagyban.

● Kolozs-Tordai Egyházkör:

A Kolozs-Tordai Egyházkörben május 21-én Kolozson tartották az évi rendes köri közgyűlést, melynek keretében elhangzott az elmúlt évről szóló esperesi jelentés és mellékletei. 12 órától istentiszteletet tartottak. A szószéki szolgálatot Sándor Botond nagyenyedi lelkész végezte, az énekvezéri teendőket Baka Bálint Imola kolozsi önkéntes énekvezér látta el. Marton Melinda művésznő énekszáma és a helyiek szavalata után az újraöntött harang szentelésére került sor, melyet Dimény József esperes végzett. Gyerő Dávid főjegyző a gyülekezet lelkészeként ismertette a munkálatokat, és méltatta a támogatókat.

Június 12-én került sor az *Együtt Isten Völgyében* közösségi alkalommal egybekötött istentiszteletre Várfalván. Az istentisztelet alkalomával Oláh Mátyás kercsedi református lelkész mondott imát, Vass Károly aranyosrákosi unitárius lelkész prédikált. Istentisztelet után Mucsányi János, az MTVA Vallási Főszerkesztőségének vezetője tartott előadást *Vallás, kisebbség, megmaradás* címmel. A szeretetvendégséggel záruló rendezvényen közel száz személy vett részt a vidékről. Az istentiszteleten a szószéki szolgálatot Sándor Botond nagyenyedi lelkész végezte. A harangszentelést Dimény József esperes végezte.

Június 15–19. között a Kolozsváron működő unitárius egyházi intézmények közös szervezésében, negyedik alkalommal valósult meg a *Nyitott kapuk a kolozsvári unitáriusoknál* rendezvény. Idén a központi téma a kényes társadalmi jellegű kérdések voltak (alapvető európai értékek, melegházasság, magyar-román együttélés). Előadások, zenei műsorok, színdarabok, istentiszteletek, városnézések és udvari vásár színesítették a programot.

LÉLEKFONAL

Pótkeréken Istenországa felé...

BENEDEK ENIKŐ

Folytatjuk rovatunkat, amelyben egyházközségeink vallásánárait szövegezzük meg. Ők azok, akik a család, a lelkész mellett nevelik, tanítják gyermekeinket unitárius értékeinkre.

Évtizedek teltek el, és ki gondolta volna, hogy a szeretetotthonban egykoron elhangzott bibliai történetek szereplői és én egy szép napon elindulunk, akadályokat legyőzve „meghódítunk” egy egész birodalmat, a gyermeki lélek birodalmát. Ugyan ki gondolta volna, hogy a vasárnapi énekórákon a templomban egykoron oly nagy lelkesedéssel énekeltek zsoltárok dallamai és én egy szép napon összefogunk, és megénekeljük, még hozzá orgonakísérettel is, Isten dicsőségét, a Szentlélek diadalát, kis egyházunk hivatását. Vagy ki gondolta volna, hogy egy kislánynak, akit két éves korától a nagymamája évekig a hátán cipelt a templomba, úgy alakul a sorsa, hogy most már ő „cipel a hátán” egy egész gyermekhadat egy-egy alkalommal a templomba.... Ugyanígy ki gondolhatta volna, hogy egy ártatlan csók, egy kamaszszerelm komollyá is tud válni, olyannyira, hogy a társam, a férjem, a gyermekem apja révén „papnéni” lettem, majd később önkéntes vallásoktató!

Amikor 1997-ben ide, Segesvárra költöztünk, a magyar tagozaton a három vallásfelekezet gyermekeinek két általános iskolában és egy líceumban folyt a vallásoktatás. A római-katolikus és református gyermekeket diplomás vallásoktatók tanították, más tantárgyakkal kiegészítve, egy-egy teljes katedrával. Az „új” unitárius papot órabérrel alkalmazták, ami annyit jelentett, hogy szigorú szabályok és szigorú órarend szerint minden nap hétfőtől-péntekig iskolába kellett járni. Kedves szomszéd hívünk sokszor megjegyezte:

„Tiszteletes úr, ha annak idején nem járt eleget iskolába, most járhat.” A tanítás délelőtt 11 órától kezdődött, három-négy óra naponta, néha még úgynevezett lyukasórával is, és elhúzódott délután három óráig. A vallásoktatás „vi-

rögnek a lét körei.” (Lackfi János) Aztán tavasszal tovább folytatódott az építkezés a fehéregyházi templomnál, a segesvári paplak alagsorában, s engem egyre többet és többet küldözgettek az iskolába. Szépp lassan „szerepeket” cseréltünk. Én,

„Azt tedd, amit helyesnek és jónak lát az Úr.” (5Móz 6,18a)

rágkorában” 15 óra is volt hetente, napjainkban a létszámcsökkenés miatt már csak 9 óra van. A pénzbeli fizetség nevetséges. Indokolt esetben (ügymint: temetés, gyűlés, értekezlet) a felsőbb tagozatosokat haza lehetett küldeni, de az alsó tagozaton ilyesmiről szó sem lehetett. A gyerekekért felváltva jöttek a szülők, hol reformátusok, hol katolikusok, hol unitáriusok, ki-ki ahogyan meg tudta oldani, de azt, hogy az unitárius gyermekek az udvaron mászkáljanak, míg a többiek tanulnak, azt nem lehetett. Néha meg lehetett kérni a két vallásoktatót, hogy fogadják be a gyerekeket egy-egy órára, de ez sem volt a legjobb megoldás, főleg egyes házasságok esetén, mert könnyen megtörténhetett volna, hogy átíratják a gyermeket arra az órára, ahol az oktató órarend szerint tanít.

Egy lelkészi értekezlettel kezdődött. „Enikő, bemehetnél ma helyetted két órára az I. és II. osztályba!” – kért meg a férjem. Bementem. Egy kicsit gyanúsán nézegettek a gyerekek, hogy ki is ez a néni, pedig akkor még majdnem negyven voltam. „A nőci, ha negyven, már támasz a bajban/körötte pö-

az okleveles építész vallást oktattam, ő, a pap, negyvenévesen mesterségeket tanult az építkezésben. „A férfi, ha negyven, még győzi erővel/ a férfi ha negyven, a csúcsra kiáll.” (Szabó T. Anna) Mennyi elképzelhetetlen helyzet, mennyi megfelfejthetetlen rejtély, mennyi abszurdum, mennyi törvénytelen tétel – vagy lehet, mégis törvénytörtség?! „Mit keres maga itt az iskolában?” – dörrent rám egy szép napon az iskola igazgatója. Én...én csak helyettesítem az unitárius papot. „Akkor hozzon papírt!” Hoztam. Az Unitárius Püspökségtől, melyben az állt, hogy fel vagyok hatalmazva az unitárius vallásórák megtartására. Innentől indult csak el igazán és felszabadultan az én „pótkarrierem”. Spencer Tracy (1900–1967, kétszeres Oscar-díjas amerikai színész) elve alapján neki-lendültem: „A munkánkat mindig halálosan komolyan kell venni, önmagunkat sosem.”

Ekkor már ott kuporogtunk a gyermekekkel a Hóreb hegyén, és szentjánosbogár-szemekkel lestük a csipkebokrot, és csodálkozva kiabáltuk: ÉG! ÉG! DE NEM ÉG EL! Együtt ringatóztunk Noé bárkája fedélzetén, és vártuk a víz szintje-

nek a leapadását, majd később hátul adtunk Istennek, és megcsodáltuk a szivárványt az égen. Végigkísértük Ábrahámot hosszú útján az ígért földre, és nem sajnáltuk az időt, hogy elbeszélgezzünk egy-egy órát az elszaporodott utódaival. Ott vacogtunk Jónással a cethal gyomrában, sötét volt és hideg, de mi csak imádkoztunk...és imádkoztunk Jóbbal türelemmel, hittel, reménységgel és hűséggel, akár csak Dániel és barátai, akik hívek akartak maradni mindvégig. Aztán egy szép napon megéreztek, hogy nincs időnk a várakozásra. Egyszer csak egy hatalmas, bölcs, igaz és jó embert láttunk kiterjesztett karokkal, akinek legnagyobb ereje a szelídsége volt. „Tudnotok kell: a szelídség a legnagyobb erő!

A nyúl nem szelíd, csak gyáva. Mert gyenge. Szelíd csak az oroslán lehet... A szelídség legyőzhetetlen... „A szelídség ott jelenik meg, ahol az ember ősi, vad energiáit megművelte, megfékezte és méltósággal beolvasztotta.” (Müller Péter) Ehhez hasonló szelídséggel próbáltam mindig a gyermekek felé közelíteni, őket, ha kellett, átölelni, bátorítani, emberségre, becsületességre, alázatra tanítani. Sokszor várom tárt karokkal, és megkérdem őket: „Érzitek-e, hogy Isten itt van köztünk?” Ők kórusban válaszolnak: „Igen, papnéni, Isten itt van köztünk.” S akkor a tengerbe vetjük a hálót. Ilyenkor színes plakátokat használunk. Szeretem, amikor a két alapszín nagyon intenzív. Például a sö-

tétkék tenger a hófehér hálóval, ami összefog, összetart minket. A háló „szemei” közt ott úszkálnak a színes halacskák. A meleg, kellemes pasztellszínűek mind fölfelé úsznak, a sötét színűek a kivetnivaló bűnösök, akik vajon élhetnek-e úrvacsorával. Élhetnek. Már a legközelebbi Őszi hálaadás ünnepén.

De addig is, munkám úgy megsaporodott, hogy amikor a református „kicsi pap” – a jelenlegi válásoktató – el kell, hogy utazzon, nyugodt lelkiismerettel rám meri bízni az alsó tagozatos gyermekeit. Én pedig törekedek rendületlenül a pótkeréken Isten országa felé, igaz és jó lenni másokhoz, mint amilyen Te voltál, vagy és leszel mindörökké, jó Atyám.

Húsz éve hunyt el d. dr. Erdő János

Húsz évvel ezelőtt, életének 84. évében, 1996. július 27-én hunyt el d. dr. Erdő János, egyházunk 29. püspöke, lelkésznevezettek nevelője, kiváló teológus, egyházi vezető.

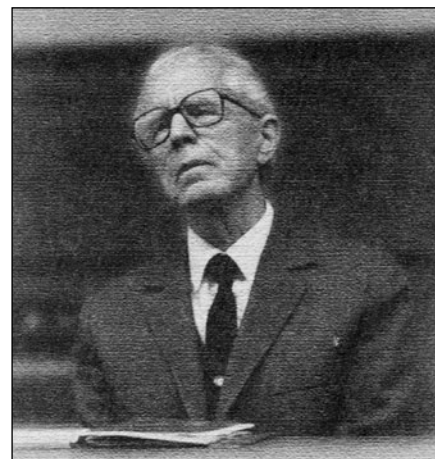
Istentől kapott talentumaival odaadó hűséggel szolgálta egyházát több, mint ötven éven át. Élete legszentebb hivatásának tekintette a jövő lelkésznevezettek felkészítését, amelyet következetes elv-szerűséggel és magas szintű igényességgel haláláig végzett. 1972-ben főjegyzővé, 1994-ben az egyház 29. püspökévé választották.

„Isten a maga erejét mutatta meg benne, amikor gazdagon megáldotta talentumaival, s a tudás göröngyös útjának örök vándorává tette. Tervszerű következetességgel és sokak által nem értett önfegyelemmel rakta le az alapokat a teológiai évek alatt, amelyre később ráépíthette hite és tudása hajlékát; az élet tett tanúbizonyságot mellette, hogy ez a hajlék kösziklára épült, s a bekövetkező nagy viharok sem tudták meg-ingatni és kárt tenni benne. A lelkesi oklevél megszerzése számára

nem a végső cél volt. A híres, ősi angol egyetemi város, Oxford, és az unitárius főiskola, a Manchester College tágította világszemléletét egyetemessé. Amikor hazajött, hogy »elvesse magát a rög alá«, talán még nem sejtette, hogy az az isteni erő, melyet Jeremiásként „csontjaiban emésztő tűzként” érzett, őt arra hívta el, hogy ne pásztor legyen egy gyülekezetnek, hanem tanító-nevelője a jövő nemzedékeinek.” (Dr. Szabó Árpád: Temetési beszéd)

Nincs egyházunkban a negyven év fölötti lelkészek között olyan, aki „elkerülhette” volna a vele való találkozást. Éppen ezért mindannyiunknak vannak hozzá kapcsolódó emlékei. Tudott hatni ránk. Tartottunk, sőt féltünk tőle. Én például soha nem engedtem meg magamnak azt a könnyelműséget, hogy felkészületlenül menjek hozzá vizsgázni.

Az általában ridegnek, távolságtartónak elkönyvelt embernek voltak igazi emberi megnyilvánulásai is, különösen akkor, amikor segítségére, bátorításra volt szükségünk. Soha nem felejttem el azt a pillanatot, amikor néhai lelkész-társunk, Csongvai Attila temetésén

végzett szolgálata közben elszorult a torka, sírt, hulltak a könnyei.

Temetésén, a Házsongárdi temetőben, hantolás után egy különös alak jelent meg a sírhantja mellett, néhány szál virágot helyezett el ott, és megsimogatta a rögöket a következő szavak kíséretében „Ne búsulj, testvér, nem kell sokáig itt maradnod, hiszen hamarosan jön a feltámadás.”

Az a fajta feltámadás nem következett be. Erdő János mégis él mindannyiunk szívében, emlékeinkben.

Pihenése legyen továbbra is csendes, emléke áldott.

MÁTHÉ SÁNDOR

A szabadelvű vallás jövője: a többhitűség

PETER MORALES

Peter Moralesnek, az Unitárius Univerzalista Szövetség elnökének a UU World magazin nyári számában megfogalmazott üzenete a 2016. június 22–26. között zajló Főtanácsra készülődve. Fordította Bordás Beáta.

• Amikor az embereket megosztó vallási különbségekre gondolunk, általában a fő vallási hagyományokra gondolunk: keresztényekre, zsidókra, hindukra, buddhistákra stb. Azonban napjainkban a vallási megoszlások nem a különböző hitek, hanem inkább a reakciós és progresszív skála mentén alakulnak ki. Például már régóta nyilvánvaló, hogy a progresszív (haladó szellemű) zsidók, keresztények és muszlimok egymással, valamint az unitárius univerzalistákkal több közös vonáson osztoznak, mint a saját hitük legreakciósabb tagjaival.

A legtöbb unitárius univerzalista nem hívja magát kereszténynek, de sokkal több közös van bennünk és a Krisztus Egyesült Egyháza tagjaiban (United Church of Christ – UCC), mint ami az utóbbi tagok és a fundamentalista keresztények között fennáll. Csak nézzük meg a tudományhoz, a szexualitáshoz, a házassági egyenlőséghez való azonos viszonyulásainkat, és a más hitbeli hagyományokkal (mint az iszlám vagy a judaizmus) rendelkező emberek iránti nyitottságot.

Elnökségem ideje alatt kéz a kézben és váll váll mellett álltam ki számos különféle hitű vallási szabadelvűvel, amint a környezeti igazságosság, a szavazati jogok, az antirasszizmus, a bevándorlási reform és a házassági egyenlőség mellett tanúskodtunk. Együtt meneteltünk és együtt kerültünk börtönbe. Az igazság az, hogy a vallási szabadelvűek könnyen megértik egymást. A vallási reakciók mindenki mást elutasítanak és az elpusztításukra törekednek.

A különböző gyökerű vallási szabadelvűek nemcsak közös értékekkel rendelkeznek, hanem közös kozmológiával is. Mi elhisszük, amit a tudomány mond a világegyetemünk koráról és az evolúcióról. A vallási hagyományt, amelybe beleszülettünk, a történelem és a kultúra kontextusában látjuk. Nem hiszünk azt, hogy a mi hagyományunk az igazi, és a mások hamisak, inkább úgy tekintünk a hagyományunkra, mint az anyanyelvünkre. A tény, hogy hamarabb beszéltem spanyolul, mint angolul, nem jelenti azt, hogy a spanyol jobb. A keresztény neveltetés a kereszténységet nem teszi jobbat az iszlámnál vagy a hinduizmusnál.

Természetesen nekünk, unitárius univerzalistáknak régi gyakorlatunk van a különféle hagyományok tiszteletben tartásában. A mások iránti nyitottság az amerikai transzcendentalistákhoz és az erdélyi unitáriusokhoz nyúlik vissza. Gyülekezeteink tele vannak különböző vallási háttérrel érkező párokkal.

Annak ellenére, hogy ez az együttműködés és elfogadás csodálatos, meggyőződésem, hogy nem elégséges. Egy új korszakba léptünk be, amelyben nem elégséges, ha egymást toleráljuk, ha csak megbecsüljük egyik a más, és többet kell tennünk, mint hogy együtt dolgozzunk az együttérzésért és igazságosságért a közsférában. Hiszem, hogy a szabadelvű vallás jövője alapvetően a többhitűség.

Meg kell tanulnunk együtt megszólítani azt az új generációt, amely elutasítja a hagyományos vallási intézményeket. Nem elég összehozni a tagjainkat nyilvános tereken: fel kell lépünk a közsférában, és

A különféle gyökerű vallási liberálisok nemcsak közös értékekkel rendelkeznek, hanem közös kozmológiával is.

terjesztenünk kell a szabadelvű vallást. A szabadelvű vallási csoportoknak sok lehetősége nyílik arra, hogy együtt dolgozzanak az egyetlen valláshoz sem tartozó milliók megnyerésén, akik osztják a mi értékeinket és törekvéseinket. Ezek a milliók spirituális közösséget keresnek és egy olyan szellemiséget, amely alapvetően többhitű.

Az idei, Columbus városi (Ohio állam) közgyűlés egy történelmi lehetőség a többhitű partnerségek elősegítésére. A gyűlés témája *A szív tere: ahol a hitek összekapcsolódnak*. Részt vesznek rajta más hitvallások vezetői is. A részvételi szándékot kifejezők között található Rick Jacobs rabbi, a Egyesület a Reform-judaizmusért (Union for Reform Judaism – URJ) elnöke; John Dorhauer tiszteletes, a Krisztus Egyesült Egyháza (UCC) elnöke; és dr. William Barber tiszteletes, a North Carolina-i NAACP (National Association for the Advancement of Colored People – Országos Szövetség a Színesbőrűek Felemelkedéséért) elnöke és a Forward Together Moral Monday Movement (Együtt a Társadalmi Igazságtalanságok Ellen Mozgalom) vezetője. Más előadók meghívása folyamatban van, az ezzel kapcsolatos híreket kövessék az uua.org/ga honlapon.

Az unitárius univerzalizmus régóta „többhitű hitvallás”. Így hiszek abban, hogy páratlan lehetőségünk van arra, hogy különböző hitvallásokat összehozunk, és egy többhitű mozgalmat vezessünk. Ez izgalmas munka!

Napórák erdélyi unitárius templomokon

MIHOLCSA GYULA

• A legrégebbi időmérő eszköz a napóra. Már jó 5500 évvel ezelőtt az egyiptomiak az obeliszek lassan mozgó árnyékát használták az idő mérésére. A kínaiak 4500 évvel ezelőtt pálcát szúrtak le a földbe, az volt a napórájuk. A legrégebbi hordozható napóra Egyiptomban került elő, körülbelül 3500 éves (III. Thotmesz fáraó napórája).

A napóra legrégebbi írásos említése a Bibliában található (Kr. e. 700 körül):

Ez léssen jeled az Úrtól, hogy ő megcselekedti ezt e dolgot, melyről szólott néked: akarod-e hogy az órának árnyéka előmenjen tíz grádussal, vagy hogy visszatérjen tíz grádussal? (2Kir 20,9)

A középkorban nemigen léteztek időmérő eszközök, amelyek bárki számára hozzáférhetőek lettek volna, csupán a napórák. A legtöbb napóra templomokon maradt fenn.

Azok az emberi tevékenységek, amelyek a napi idő mérését igényelték, többnyire a vallásos szertartások voltak, és valószínűleg ezért kerültek a napórák elsősorban a templomokra. Ezek egyszerű szerkezetű, ún. ekléziasztikus napórák voltak, amelyeknél az árnyékvető merőleges a falra, és az óralap 12 egyforma részre van felosztva. Ugyanis a Biblia világosan leírta (Jn 11,9): *Avagy nem 12 órája van-e a napnak?*

Európában történt még valami, ami igen nagy kihatással lehetett a napórák templomokra való helyezésére. Miután 1453-ban II. Mehmed török szultán bevette Konstantinápolyt, nyitva állt az útja Európa felé. Európa rettegni kezdett ettől, amit még az is tetőzött, hogy pontosan akkor jelent meg az égen a Halley üstökös. Ugyanis a középkorban egy üstökös megjelenése végzetes jelnek számított, nagy veszedelmet és halált jelentett.

1456-ban a törökök el is indultak Európát meghódítani. Az útjuk Nándorfehérváron (a mai Belgrád) át vezetett. III. Callixtus pápa 1456. június 29-én, a nándorfehérvári csata megkezdése előtt 3 nappal bullát adott ki, amelyben elrendelte, hogy a szokásos reggeli és esti harangszón kívül délben is kongassák meg a harangokat azért, hogy ha már hadsereget nem tudott összegyűjteni, legalább imádkozásra buzdítsa a híveket a török veszedelem ellen (tehát az idén június 29-én 560 éves a déli harangszó).

Nándorfehérvárnál Hunyadi János útjukat állta, szétverve II. Mehmed százezres hadseregét.

E siker után a déli harangszót előíró bulla érvényben maradt, de most már nem a könyörgést, hanem a hálaadást hirdette:

Mínthogy Isten győzelemre segítette a keresztények fegyvereit, a déli harangszó alatt elmondott imák egyben a hálaadás imái legyenek.

Attól kezdve a déli harangszó minden keresztény templomban kötelező lett. Hogyan lehetett megállapítani, hogy mikor van dél, mikor kell, hogy megszólaljon a harang? Akkoriban egy lehetőség volt erre: a napóra. Így valószínűleg minden katolikus templomra kellett napórát tenni.

A reformációkor az egyházközségek egy része – templommal együtt – áttért az új hitekre: reformátusra, evangélikusra, unitáriusra. Azt tudjuk, hogyan viszonyultak az új hívek az átörökölt templomban levő tárgyakhoz (szobrok, festmények, díszítések, stb.). De a templomokon általában napóra is volt. Ahogyan az új egyházak elszakadtak Rómától, a pápai bullákat sem volt kötelező betartani. Máig tisztázatlan kérdés, hogyan viszonyult az új vallás a meglévő napórákhoz, és egyáltalán a déli harangszóhoz. Volt erre szabály vagy minden pap úgy tett, ahogyan jónak látta? Volt, ahol eltűnt, de volt, ahol megmaradt a napóra, amit minden nagyobb javításnál vagy átalakításnál felújítottak.

Erdély napórái

Erdélyben a napórákultúrának nem olyan régi a hagyománya. Az első napórák a középkorban jelentek meg, a XV. századtól kezdve, elsősorban vallásos jellegű épületeken, és pedig templomokon (Kolozsmonostor, 1449), az imaidőpontok meghatározására. Találunk napórákat parókiaépületeken is (Magyarigen, Szásznádas, Szásztyúkos, Székelyudvarhely, Felsőbánya). A XVIII. századtól kezdve a napórák megjelentek főúri kastélyokon (Magyarcsesztve, Görgényszentimre, Odvas), kastélykertekben (Enyedszentkirály, Bonchida), majd a XIX századtól kezdve középületeken is, mint például városházán (Temesvár, Szatmárnémeti), vagy iskolákon (Medgyes, Székelyudvarhelyi Tanítóképző).

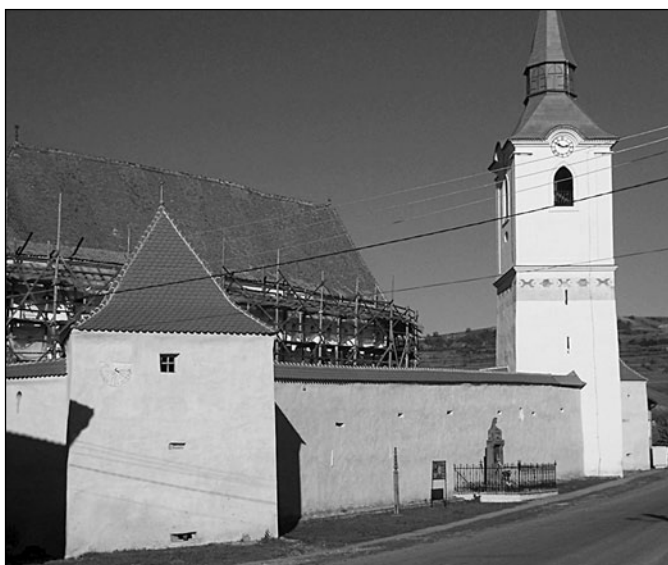
Erdélyben 137 napórát számoltunk össze, 121 helyszínen (például az alfalusi templomon két napóra van, a csíksomlyói ferences kolostor udvarán három, a medgyesi Stefan Ludwig Roth liceumban kettő stb.).

A 121 közül 70 vallásos jellegű épület, amelyek közül 35 katolikus, 13 református, 3 unitárius, 10 evangélikus és 10 ortodox felekezetekhez tartozik. Ezeknek túlnyomó része templom, néhány pedig parókia.

Sajnos, a legtöbb erdélyi templom esetében nem tudja senki, hogy mikor készült a napórája (kivéve, ha a napórán fel van tüntetve a készítés éve). Egyházi feljegyzésekben lehetne rábukkanni, festékanyag-, állványépítési vagy munkadíj-kifizetési számláknál, feljegyzéseknél.

Székelyderzs, Kénos és Fiatfalva napórái

Erdélyben három unitárius templomon találunk napórát: Székelyderzszen, Kénoson és Fiatfalván (1–3. ábra). A fiatfalvi templomot az unitáriusok 1726 óta közösen használják a reformátusokkal. Mindhárom esetben a katolikus korszakból öröklődött át a templom, tehát valószínűleg napóra is volt rajtuk. Az első kettőt nemrég újítták fel, de – sajnos – nem túl sok szakértelemmel. Nem is csoda, mert nagyon hiányos nálunk a napóra-szakirodalom és egyáltalán a napórákultúra.

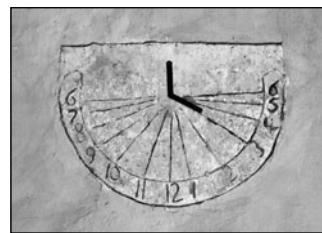

1–2–3. ábra

A székelyderzsi templom esetében a napóra kívül van, a védőbástyán, nem a templomon (4. ábra). Ennek egyszerű magyarázata az, hogy a napórát az utcáról kellett lássák az emberek, hogy tudják, mikor kell a templomba menni, vagy mikor kell imádkozni. A napóra fel van újítva olyan értelemben, hogy a vonalak és a számok kissé meg vannak erősítve feketével (5. ábra). Az ilyen jellegű felújításokkor általában az történik, hogy a régi, kopott vonalakat nem mindig sikerül ugyanott megerősíteni, ahol voltak, így több átfestés után az óravonalak szép lassan „elvándorol-

4–5. ábra

nak” eredeti helyeikről, és szabálytalanul változó órák közök alakulnak ki, ahogyan látszik is a napórán.

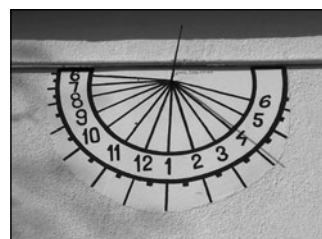
Kénoson a napóra a templom tornyán van, de annyira magasan (5,5 méter), hogy jól látszik a utcáról (6. ábra). Ma szépen fel van újítva, jól látszik messziről, és a felirat szerint a felújítás 2011. április 29-én történt (7. ábra). Éspedig úgy, hogy egy nap leforgása alatt a pap minden pontos órakor felmászott az állványra, és berajzolta az illető óravonalat. Habár úgy tűnik, hogy ez a tökéletesen pontos eljárás, meglátjuk, hogy ezzel a módszerrel problémák adódnak.

Fiatfalván a napóra a torony déli oldalán van, 8 méter magasan, és nagyon jól látszik az utcáról (8. ábra). Kissé szokatlan a látványa, mert a templomtest nem kelet, hanem, ellenkezőleg, nyugat felé áll. Az óra jó állapotban van, rajta van a készítési év (1893), és díszesen van megfestve (9. ábra).

Ahhoz, hogy megértsük, mennyire pontosan járhat egy adott napóra, illetve hogy hol lehet hiba a napóránál, elemezzük a továbbiakban a napórák működését és ebből kifolyólag a pontosságuknak az ismerveit.

6–7. ábra

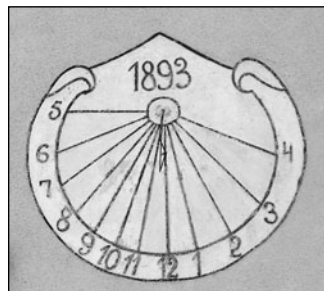

A napórák szerkezete. Az óravonalak

A Nap 24 óra alatt járja körbe (látszólagosan) a Földet, és ez 360°-os körpályát jelent az égbolton. Ebből könnyen kiszámítható, hogy egy óra alatt a Nap 15°-os szögben mozdul el. Ez azt jelentené, hogy az óralapra

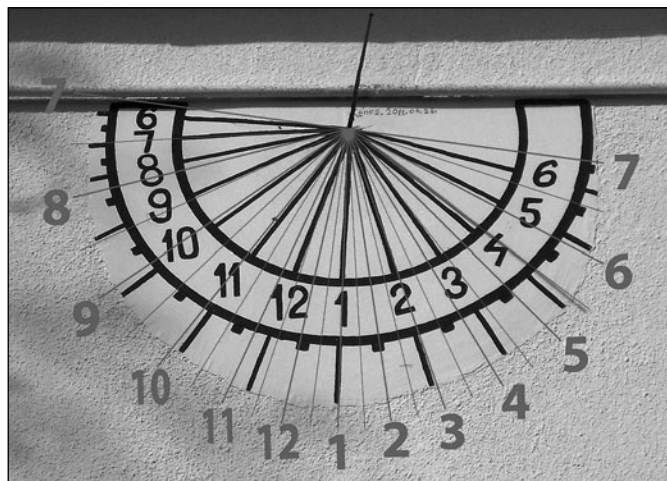

8–9. ábra

egyszerűen 15° -onként kell berajzoljuk az óravonalakat, és máris megterveztük a napórát. Ez így lenne, ha az óralapunk a félgömb alakú égboltnak a hasonmás lenne: ilyen például a gömb napóra vagy az ekvatoriális napóra. De ha az óralapot kiegyenesítjük a vízszintes talajra, vagy a függőleges fal síkjára, akkor a helyzet megváltozik: a 12 óra körül marad a körülbelül 15° fok óravonalköz, de ahogyan távolodunk ettől a reggeli vagy esti órák felé, a ferde vetület miatt egyre távolabb kerülnek egymástól az óravonalak. Következik ebből, hogy egy olyan sík napóra (vízszintes vagy függőleges), amelynél az óravonal-beosztás egyenletes, az nem lehet pontos. Az óra még pontatlanabb, ha az óravonalak közötti szög szabálytalanul változik. Sajnos ez az eset áll fenn az első két templomnál (Székelyderzs és Kénos). A fiatfalvinál pedig úgy tűnik, hogy helyesen vannak beosztva az óravonalak, hiszen a beosztások közötti távolság folyamatosan növekszik, ahogyan távolodunk a 12-es órától.

Ezenkívül van még egy általános szabályosság, amit igen könnyű ellenőrizni egy napóránál. Tudjuk, hogy a Nap 24 óra alatt 360° -os szögben járja körbe (látszólagosan) a Földet. Akkor 12 óra alatt 180° -os szöget tesz meg. Ez a napórán úgy jelenik meg, hogy a reggeli 6-os és a délutáni 6-os óravonalak között 180° -os szög van, azaz folytatólagosan egy egyenesen vannak (derzsi napóra). Ugyanúgy egy vonalban kell

10. ábra

legyenek a reggeli és délutáni 5-ös, 7-es vagy 8-as óravonalak. Ha nincs így, a napóra nem lehet pontos (kénosi napóra).

A longitudinális korrekció

A 12 óravonal helyzete sok mindent elárul. Egy régi, helyesen megszerkesztett napórán ez a vonal pontosan függőleges kell legyen. Ugyanis régebb mindenhol akkor számították a delet (a 12 órát), amikor a Nap a legmagasabban volt (Székelyderzs, Fiatfalva).

De amikor a vasút kezdett elterjedni, probléma volt egy menetrend megalkotása, mert minden városban a saját napóra szerint mérték az időt. Ez a helyzet egy idő után tarthatatlan lett, és 1884-ben a washingtoni konferencián a világ nagyobb országai megegyeztek az idő egységes mérésében, a zóna-idők létrehozásában. Közöttük volt Magyarország (még Monarchiaként), ahol hivatalosan 1891. október 1-jétől vezették be Baross Gábor rendeletére a zóna-időt.

Ennek az a következménye, hogy ha a napórát össze akarjuk hangolni a hivatalos idővel, akkor a 12 óra vonala nem lesz többé függőleges, hanem korrigálni kell a hivatalos 12 órához. Így a függőlegestől vagy kissé balra vagy jobbra lesz a 12 óra vonala, a város földrajzi helyzetétől függően.

Amíg Erdély Magyarországhoz tartozott, a magyarországi, tehát az első időzóna szerint (0° - 15° hosszúsági kör) mérték az időt; amikor átkerült Romániához, a második időzónába került (15° - 30°).

A kénosi napórán látszik, hogy a 12-es a függőlegestől balra áll. Ami azt jelenti, hogy bele van foglalva a korrekció a zónaidőhöz. Tehát ez az órabeosztás csakis 1891-után keletkezhetett.

Az is látszik, hogy a korrekciót nem a közép-európai zónaidőhöz igazították, ugyanis ebben az esetben a 11-es óravonalnak kellett volna kissé balra lennie a függőlegestől. Tehát Bukarest idejéhez igazították, azaz az óravonalakat 1918 után festhették fel. Jól észrevehető a Kénosnak megfelelő félórás longitudinális korrekció, plusz az egy órás nyári időszámításból következő egy órás eltolódás.

Derzsen és Fiatfalván még a régi számozás van (a 12-es óravonal függőleges, azaz nincs longitudinális korrekció), ami azt jelenti, hogy ezek az órák 1891 előttiek.

A fal deklinációja

Erdélyben a falusi templomok nagy része keletelve van: a szentély kelet felé néz, tehát a templomtest tengelye kelet-nyugat irányban van. Ebből kifolyólag a templomnak van egy déli oldala, amely igen megfele-

lő hely a napórának. Legtöbbször a templomtest nyugati végéhez csatlakozik a torony, és annak a déli oldalára is szokták tenni a napórát (Kénos, Fiafalva).

De a keletelés a legtöbb esetben nem pontos: vagy azért, mert az építéskor nem tudták tökéletesen kimérni a kelet-nyugat irányt, vagy azért, mert a keletelés azon a napon történt, amikor volt a templom védőszentjének a napja, tehát nem március 21-én vagy szeptember 23-án, az egyedüli napokon, amikor a Nap pontosan a földrajzi keleti irányban kel fel. A tornyok esetében, amelyeket általában utólag építettek fel, megtörténhetett, hogy a déli fala nem lett pontosan párhuzamos a templomtest déli falával. Tehát ha a templom pontosan keletelve van, nem biztos, hogy ez érvényes a toronyra is.

Mindebből következik, hogy a templom déli fala nem pontosan dél felé néz, néhány fokkal (1° – 20°) eltér attól, azaz van deklinációja (deklináció: a szög a templom falára húzott merőleges és a pontos déli irány között).

Ha a fal pontosan Dél felé nézne (tehát a fal deklinációja nulla), akkor a de. 6 – du. 6 egyenes óravonal pontosan vízszintes kellene legyen. Ha a fal kissé kelet felé van fordulva (vagy nyugat felé), akkor a 6–6 óravonal nem lesz többé vízszintes, hanem kissé emelkedő lesz (vagy ereszkedő); annál jobban, minél nagyobb a fal deklinációja.

Ez alatt a 12-es óravonal megmarad mindvégig függőlegesnek. Ha tehát a napórán a 6–6 óravonal vízszintes, de a falnak van deklinációja (keleti vagy nyugati), akkor a napóra nem lehet pontos. Székelyderzszen a déli bástya falának a deklinációja 9° nyugat felé (9° W). Tehát a 6–6 vonal nem kellene vízszintes legyen, hanem kissé, körülbelül 10° -os dőlésszöggel ereszkedő kellene legyen. Ezzel szemben a napórán a 6–6 vonal kissé emelkedő!

Kénos esetében a torony külön van a templomtól. A templom deklinációja körülbelül 4° W, a toronyé – amelyen a napóra – pedig 2° W. Tehát a napórán a 6–6 vonal majdnem vízszintes kellene legyen, alig észrevehető ereszkedéssel. A napóránál, habár a 6–6 nem egyenes, mégis észrevehető az ereszkedése, de túl nagy értékkel.

Fiafalván a fal kissé kelet felé áll, deklinációja $16,5^{\circ}$ E. A 6-os vonala helyesen emelkedő, de kicsit meredekebben emelkedik, mint egy ilyen falra tervezett pontos napóra esetében.

Az árnyékvető

Induljunk ki a legegyszerűbb napórából: az árnyékvető (a gnómon) legyen egy függőleges rúd a vízszintes talajon, vagy egy a falra merőleges rúd, a fali napórák esetében (Koloszmonostor, Szászrégen, Szépmező, Újtorda, besztercei volt minorita templom, Dipse,

szamosújvári örmény templom, Magyargyerőmonostor, Kalotaszentkirály, Szásztyúkos, Csernáton, Székelyudvarhelyi Tanítóképző, Nagygámbfalva, bögözi magánház, Székelyderzs, Kénos). Ha óránként bejelöljük az árnyék helyzetét (mint ahogyan eljártak Kénoson), a megfelelő órábeírással, akkor még egy pár napig jól is mutatja az időt, de a következő hetekben, hónapokban, egyre pontatlanabb lesz, akár 2 óráss eltolódás is jelentkezhet.

A probléma megoldása az, amit a XIV. században talált ki Ibn al-Shatir arab csillagász: az árnyékvető ne merőlegesen álljon a falon, hanem ferdén, éspedig párhuzamosan a Föld forgási tengelyével. Ez esetben a gnómon pontosan északi irányban, a Sarkcsillag felé mutat. Mivel az árnyékvető irányának van a legnagyobb hatása egy napóra pontosságára, és ezen lehet a legkönnyebben javítani, elemezzük ezt részletesebben.

A napórát általában a déli falra helyezik, így a Sarkcsillag a fal túlsó oldalán lesz, nem látszik. Emiatt a falhoz szokás viszonyítani a gnómon irányát. Ha függőleges falon van a napóra, akkor a gnómon észak felé kell mutasson, egy bizonyos szöget kell bezárjon a fallal. Erdélyben ez a szög a falon levő függőleges iránnyal kb. 44° (Fiafalva). Amelyik napóránál a gnómon nem így áll, annak esélye sincs, hogy egész évben pontos legyen. Sajnos, pontosan ez a helyzet áll fenn a derzsi és a kénosi napóránál, amelyek árnyékvetője merőleges a falra.

A fiafalvinál már jobb a helyzet, az árnyékvető szöge letről nézve 45° körülnek tűnik, tehát eléggé pontos! De mivel a fal el van fordulva kelet felé $16,5^{\circ}$ -os szöggel, az árnyékvető el kellene legyen fordulva ellentétes irányban (nyugat felé, azaz balra), hogy az iránya megmaradhasson pontosan észak felé. Ez az elfordulási szög hiányzik, hiszen szemből nézve, az árnyékvető merőleges síkban van a falra.

A gnómon északi irányultságát iránytűvel lehet kimérni. Ez sokkal pontosabb módszer, mint a szemérték, de mégsem teljesen pontos, mert a mágneses észak néhány fokkal eltér a földrajzi északtól, az árnyékvetőt pedig a földrajzi észak felé kell irányítani. Ha nagyon pontos napórát akarunk szerkeszteni (vagy kijavítani a meglévőt), akkor mértani módszerekhez kell folyamodnunk: meghatározni a hely (ahol a napóra van) pontos szélességi körét, majd lemérni a fal deklinációját, és ezek függvényében kiszámítani az árnyékvető irányát a fal síkjához képest. De ezen módszerek bemutatása meghaladja jelen dolgozat céljait.

Úgy gondoljuk, nagyon hasznos lenne egy megbeszélést tartani azokkal, akik pontosabbá szeretnék tenni a már meglévő napóráikat, vagy – miért ne – új napórával szeretnék díszíteni a templom vagy a parókia déli falát. Az érdeklődők forduljanak a szerkesztőséghez.

Mint kire ilyen földet szabtak (II.)

Folytatjuk előző lapszámunkban megkezdett interjúnkat Farkas Árpád költővel, akivel Czire Szabolcs beszélgetett.

• **Folytassuk egy kissé bulváros kérdéssel: az egyik interjú mint ha azt sejtetné, hogy Ana Blandianával romantikus viszonyban állt egy időben. Igaz ez?**

Nem. Lehet, hogy az interjú így érzékeltette, sajnos nem volt versnél közelebbi kapcsolatom vele. Korábban számos versét fordítottam, olyant is, amelyik hamarabb jelent meg magyarul a diktatúra éveiben, mint románul. Ő is tőlem. Történt, hogy egyszer együtt voltunk Székelykeresztúron Petőfi-évfordulót ünnepelni. Nagyon szép aszszony volt, akkor a romániai PEN (Poets, Essayists, Novellists) elnöke. Elkísértem a Gyárfás kúriához, majd benyitottunk a Petőfi utca 5 szám alatti udvarba, ahol megmutatni véltem gyermekkorom ribizlibokrait, aztán körbemutattam: innen 8 kilométernyire született Tamási Áron, innen négyre Kányádi, a szomszédos Siménfalván Erdély egyik fejedelme (Székely Mózes), odébb Betfalván Tompa László, Székelyzsomboron Nyíró József, Lengyelfalván Orbán Balázs, nem is oly messze Benedek Elek.... Ne is mondjad, válaszolta, tüneményes föld ez az Erdély, hogy itt minden bokor alatt kiemelkedő szellemiségű, évszázadokat átívelő tehetségek születnek.

• **A későbbi versek közül a meg lehetőszen kevés kritikai figyelmet kapott, de a világhálón annál nagyobb népszerűségnek örvendő anya-versek is ide kapcsolódnak? Gondolok itt első sorban az Anya elhullott hajára és még inkább az Egyszer majd arcom is elkészül versekre.**

Ezek rettenetes állapotban születtek. A tehetetlenség teljes érzékélése. A halál volt az egyetlen biztos dolog. Áttétes mellrák. A gyógyítás eredménytelen volt, elhullott a haja, rettenetesen szenvedett. És

rettenetes látvány volt. Két orvossal is konzultálva azon vívódtunk, hogy mit lehetne tenni, hogy megkönnyítsük a halálát. Anyám a morfiумtól kábultan mondotta, hogy most neked adom az arcomat. Leginkább rá hasonlítottam.

• **Ezt akkor tényleg ő mondta?**

Mondta, vagy én így értettem, hogy nincs más örökségünk, az arcomat adhatom csak. És beszélt arról is, hogy fekete emberek jöttek, és kérte, hogy vigyetek már innen el, ebből a fullasztó félelemből. Ez a '80-as évek végének a teljes közérzete, ahogy a kertek alatt jártak, és nem beszéltek egymással, mert mindenki félt. A temetés-kor azonban mindenki együtt volt, hogy végtisztességet tegyen. A halál összefog, a halál olyan pillanat, hogy elfelejtetted a magányodat, és közösségi emberré válsz újra. Ezt meg lehetett volna szebben is írni, de attól tartottam, hogy túl csinos lesz.

• **Hogy túl meg lesz írva...**

Pontosan. Ezek így göröngyös szavak. A végén van egy levezetés, amelyben a fájdalom feloldódik, belesimul a tájba, ahogy visszaoldódik a földbe: „A te gyönyörű orcád régóta rásimult a tájra, / két szemedből szívárog a Nyikó, a Küküllő, / homlokod mögött a Hargita gyorstarlásos boltja.// Arcod a vizeké, füveké, köveké, / magukra ők öltik lassúdan. / Anyaöl szötte villámaidból / elkészül egyszer majd az én arcom is...”

• **Furcsa lehet a kérdés, de kire vonatkozik itt az arcra való utalás: kinek készül el az arca? Eljött már az az egyszer?**

Az ember sosincs kész. Ezért érdemes élni, mert folyamatosan formálódunk. Ahogy a mondás tartja: minden ember felelős az arcáért egy adott kor után. De többről is

szó van itt. Időnként, amikor menekülési szándékunk támad, elférnénk egy zöldborsó hüvelyében is. Az ember nem csak növekszik, de idősödve össze is zsugorodik, viszszafelel a földhöz.

• **Ezt a képiséget használja az Asszonyidő pontos látélete is a „köszörű-időben” terror alatt élő, „óvásra zsugorodott élet”-léthelyzetről, amelyben a férfiakat megtörő rendszerben váratlanul ránc szakadt „új matriarchátus” hősiezen helyt álló aszszonyai mentik át az emberszabású életet.**

Igen, de idővel azt is megtanuljuk, hogy hiába az elrejtőzés a borsó hüvelyébe. Mert a borsószem növekedni kezd, és csak egyre nő, mert az az ő élettere, és egyszer csak már nincs ahová elrejtőznöd. Ki kell pattannod, és fel kell egyenesedned, és egyenesnek kell maradnod „a fény szikrázó kései előtt”.

• **A szóban forgó verset (Törvény) Cs. Nagy Ibolya a tavaly decemberben megjelent monográfiájában az egyik legszebb, poétikailag legkimunkáltabb versnek tartja, amely eszmei tartalmában tisztán értelmezhető.**

A József Attila-díjas szerző nagyon értően elemzi költészetemet és körülményeit. Ahhoz is van beleérző készsége, hogy pontosan érzékelyje például a mai transzilván lélek kiszolgáltatottság-érzetét, mikor felmerül: „Mért állnak körben egyenruhásan, félelmesen a jegenyék?”

• **Ez a bekerítettség érzete... Akkor, amikor „Szárnya sincs a szélnek! Föhlúzva, mint fazékban az óra, a mélyben élnek, akik élnek.” Kinőni itt nem remény, hanem a láthatóvá válás rettenete, amiben még sincs más**

lehetőség, mint tartással megmaradni.

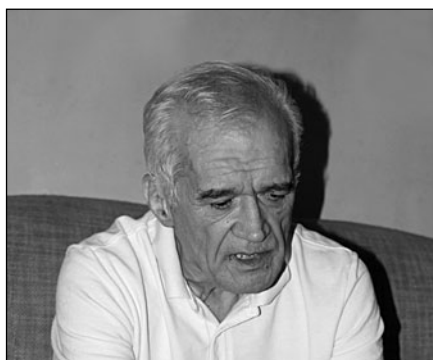
Elfűstöltség helyett.

Ha most ugrunk egy nagyot időben, mit gondol, hogyan lehet tartásos embernek megmaradni a rendszerváltás után? Korábban kötetek egy-egy korszakát diagnosztizálták a történelmi másnaposságnak. Most mennyire érzi úgy, hogy ebben a korban is el tud igazodni? Vagy másként fogalmazva: miért válaszolta Tompa Lófűrősz-tésére, hogy „Áron még szorítja, de Imre, Imre ő egyre jobban elhagyja magát”?

A letűnt rendszer egyik metaforája, ahogy a traktor kiszorította a lovat. A traktor bezúgott a költészetbe, a ló üldözött állattá vált. Ez a teljes közép-kelet európai térségben lezajlott. Ezzel együtt felbomlott egy rend, egy életforma. Nemzedékek fogalmazói főként nem a polgárságból, hanem a földközélségből jöttek, ennek tanúi voltunk. Mind 61-ben találkoztunk Kolozsváron, Király László Sóváradról, Magyar Malomfalváról, Korondról Molnos Lajos és így tovább. Mi még elhittük, amit az iskolában tanítottak, hogy itt a kezdete volna valami nagyon jónak. De hamar tapasztaltuk, hogy milyen emberarcú az, amiben kihúzzák alólad a kenyéradó földet. Ez volt a kiábrándulás korszaka. Egy kerekasztalnál abban az időben úgy fogalmaztam, hogy az elkötelezettség nem lekötöttség. Elkötelezettség az iránt, ahonnan jöttünk. Lekötöttség a pincér mosolya a pénztárca elővételekor. Ez felelősséget is jelent: semmit nem kell visszafizetnünk, mert az életet a szüleinktől, a szülőföldtől, Istentől kaptuk, nem egy kis társadalmi rendszertől. Mi apáink arcán járunk, ez állt első kötetem első versében.

• Amit később a szülőföld törvényeként emlegettek: „csak lábujjhegyen, halkan! / apáink hűlő, drága arcán járunk.”

A rendszerváltás utáni helyzetet onnan kell kezdenem, hogy megelőzően egzisztenciálisan nehéz helyzetbe kerültem, mint sokan, de az itt maradtak közül kissé kiélezettebben. Számos tényező közrejátszott, többek közt az is, hogy Hajdu Győző, az Igaz Szó főszerkesztője kért egy dicsőítő költeményt a „felszabadulás” negyvenéves évfordulójára. Azért tőlem, mert beosztottjaként épp negyvenéves voltam. Akkor írtam meg a *Ha majd sírokon hajt ki a remény* versem nagyanyám temetése kap-

csán. Ebben írtam le, hogy „de költő nem voltam, költő én nem; / énekeltem csak félelemből a rettenet ellen”. A főszerkesztő a verset hozzávágta a kollégához, aki közölni akarta, és én félállásra lefokozottan nézhettem magam. (A vers később megjelent egy másik irodalmi lapban, egyetlen betűcenzúrával, levágták az „f” betűt: „és csupán életem...”)

• Ha jól emlékszem, erre mondta egy alkalommal, hogy ezzel a sírok közt félelmét fűtyörészve űző legényből egy hedonistát csináltak...

Igen, pontosan. Elég az hozzá, hogy a fizetésem felét kaptam, nem tudtam sehol máshol elhelyezkedni, közben nőttek a gyermekeink, így küzdöttünk egészen '89-ig. Azidőtájt kezdődött a depresszióra való hajlamom, és ekkortájt írtam az *Alagutak a hóban* verseit. Ezek voltak a lefojtottság versei, ahol behavazva, hótömté szájjal keressük egymást. A kétely, a lemondásból való felkunkorodni

akarás versei ezek. Én '88-ban sem vizionáltam, bármilyen próféta is lettem volna, hogy itt hamarosan fordulat áll be. Amikor megtörtént a felfordulás, hívtak az első gyűlésbe, és beválasztottak valamibe, hogy kell egy tiszta név. De láttam, hogy verik le egymást teljesen ismeretlen emberek, mindenki főnök akar lenni. Még felmentem Kolozsvárra is az RMDSZ alakuló ülésére. Becsengettem Kányádi Sándorhoz, és ezzel fogadtott: „Na, Árpikám, nekünk vége. A költészet már többé nem kell. Most a politikusok ideje jött el.” Mire én: „Hogy, most jövünk mi, most végre szabad, most írjuk meg a nagy verseket.” „És mi lenne az első sora?” – kérdezi. Hát, igaz, mi lehetne az első sor? Ő is egy darabig évődött, írt is még néhány szép verset, de már nem akkora lendülettel, mint azelőtt.

• Talán elsőként adott költői hangot a rendszerváltás utáni csalódottságnak.

Akkor december 22-én írtam vagy 3-4 verset, és az első karácsonykor már arról beszéltem, hogy nem erről volt szó. Domokos Gézárt még a tisztessége hozta-hozta, de hogy Markó Bélában mekkorát csalódtam, amikor politikai hatalomhoz jutott... Nem szeretnék beszélni róla.

• Egy évre rá pedig megjelent a Fekete karácsony, a maga súlyos soraival: „A tavalyi véres karácsony heve, színe-fehérje / odalett március lefutó vizeivel, felitta / június heve, s itt áll térdigderékig adventben / egy becsapott nép, üres tenyérrel.” Ezt követően kevés vers született. Miért?

Hát miként finomkodj itt a szavakkal, ebben a lármában? Hogyan fonogasd a ködöt, amikor fejszével és buldózerrel vágják?

• Mi az, amit még feltétlen meg szeretne valósítani, mi van a bakancslistán?

Megmondom őszintén, hogy versben már ritkán gondolkozom. Független szöveg legyen, hogy tisztába tegyem legalább a magam világát. Tulajdonképpen túléltem magam. Nézem, hogy mi történik velem. Oda jutottunk, hogy a nevemben verssorokat konfabulálnak, nyilatkozatokat tulajdonítanak nekem, újraértelmezik az én koromat, hogy önigazolást találjanak benne. Nem emlékiratra gondolok,

abban az ember óhatatlanul szépít, füllent. Inkább leszámolásra. Leszámolás egy korról, amelyben az igazadat kerested, és, lám, mennyit találtál, és mennyit nem.

• **Ma, amikor látjuk – íme egy újabb prófétai vízió -, hogy „mit érne, ha mi itt kongatni kezdenénk közömbös Európa közömbös harangjait?”, akkor hadd kérdezzem meg: ha a befalazott**

szószékeket kibontanák, akkor mit kellene azokról ma hirdetni? Minden bizonnyal Kapisztrán János annak idején, mielőtt a Stephansdom térre néző oldalán befalazták szószékét, azt hirdette, hogy meg kell védeni Bécset és Európát. Ma a mi szószékeinkről azt kellene hirdetni, hogy meg kell védeni a keresztény Európát, Erdélyt és a Székelyföldet. S gyarapítani. Nemcsak *ahogy lehet*, de *ahogy kell*.

Unitárius konfirmáció Szatmárnémetiben

Három fiú és egy leány tett vallást unitárius hitéről május 8-án a Wolfenbüttel utcai evangélikus imaházban. A magyar és a székely himnusz eléneklését követően a gyülekezet egyik szépkorú tagja úgy fogalmazott: „Ezek a fiatalok nagyon szép vallástétellel ajándékoztak meg minket!”

Az Északnyugat-Erdélyi Unitárius Szórványegyházközség konfirmációi anyakönyvében, a szatmárnémeti gyülekezet esetében, a 2002. évre vonatkozóan találunk adatot arról, hogy két személy konfirmált. Tudomásunk szerint a Partium történelmi régió e szép városában azóta nem került sor unitárius konfirmációra. Ezért a május 8-i eseményt történelminek nevezhetjük. Dávid Ferenc egyházalapító, mártírhalált halt püspök szellemisége él és hat. Hatósugara megérintette a Ferencz József-féle Unitárius Káté legifjabb szatmárnémeti és nagymadarászi tanulmányozóit, akiket Pálffy Anna-Mária lelkész nő készített fel a bizonyágtételre. Az ószövetségi alapgondolatra épített ünnepi beszéd kiemelte, hogy ez a nap nemcsak a konfirmandusok, de a gyülekezet életében is mérföldkő. „*Ma tesztek bizonyágot Isten-hitetekről, ma ünnepélyesen ráléptek a Jézus által mutatott útra. Ma részesültök először az úrvacsorai jegyekben, a falatnyi kenyérben és kortynyi bor-*

ban, és hiszem, hogy valahányszor körülálljátok a megterített úrasztalát, lelki épüléseket fogja szolgálni. Ugye, milyen nagyszerű érzés, hogy konfirmációtok alkalmával magatok mellett tudhatjátok drága születeket, nagy- és keresztszüleiteket, kiknek rátok irányuló figyelme és szeretete a mai nap mintha még erősebb lenne?”

Jankó Szép Attila István, Sárpataki Levente Csaba, Schüttler Klaudia és Jankó Szép Ákos Sándor fogadalomtételét követően került sor az úrvacsora kiosztására. A közös ima és a konfirmációi ének után az egyháztaggá fogadás következett: Az emléklapok, a Kolozsvárról hozott Bibliák és az Unitárius ösvény kiadványok kiosztása személyre szabott bibliai mondás kíséretében történt. A lelkészi áldáskérés után Sándor Gyula gondnok üdvözölte a konfirmáltakat, akik közül az életkor szerint legnagyobb, az elsőszülött Jankó Szép fiú köszöntö meg az egyházközségi befogadást. Figyelemre méltó volt Fóris Oszkár Csaba unitárius egyháztagunk református vallású hitvestársa, Fóris Betti énekvezér gesztusa, aki az evangélikus imaházban lezajlott unitárius konfirmációi ünnepségen harmónium-

játékával gazdagította a történelmi eseményt. Hálát adunk az Örökkévalónak, hogy az ifjak megélni kívánják mindazt, amit az Unitárius Kátéból megtanulhattak. Isten áldja és segítse őket és szereteteiket nemes törekvésükben!

PÁLFFY TAMÁS SZABOLCS

Kórházlelkészi szolgálat

Kolozsvár
dr. Ferenczi Enikő
0740-063767

Marosvásárhely
Pavelka Attila
0746-234917

Sepsiszentgyörgy
Buzogány Csoma Csilla
0742-512574

Székelyudvarhely
Katona Dénes
0266-213100

Lelkészbeiktató Székelykeresztúron

Nagy napra, azaz nagy ünnepre készültünk és gyűltünk össze június 12-én a templomban, ugyanis egy elég zűrés lelkészválasztási folyamat után új lelkészünket iktattuk be.

Az esperes úr bevezető beszéde és köszöntője után Gál Zoltán köri jegyző olvasta fel a lelkészi kinevezést.

Tódor Csaba lelkészünk mindenkit üdvözölve szolt a szószék magaslatáról és Luk 7,36 versétől kezdődően olvasta beszéde alap gondolatát.

A biblia írása szerint Jézus a farizeusoknál ebédet űl. A bűnös asszony odamegy, és megkeni Jézus lábait drága olajjal és könnyeivel öntözi. A biblia üzenete Jézus szavai által: aki nagyon szeret, annak sok bűne megbocsátatik, és a hite megtartja. A lelkész elsősorban szüleinek és családjának mondott köszönetet az életért és támogatásért, majd kolozsvári tanárainak a felkészítést, tanítást és a kereszti gyülekezetnek, hogy megválasztották.

A főtisztelendő püspök úr szószéki köszöntő beszéde után az egyházközség gondnoka, Palkó Zoltán osztotta meg gondolatait, a kör lelkészei nevében Demeter Erika beszélt. Id. Szombatfalvi József nyugalmazott lelkész köszöntőt mondott, a Berde Mózes Unitárius Gimnázium részéről Lakatos Sándor, és Simó Sándor, a Székelyudvarhely kör esperese tartott beszédet arról, hogy milyen is kell legyen egy jó pap, egy összetartó gyülekezet változó, felgyorsult világunkban.

Az amerikai testvérgyülekezet részéről Roger Matlaga köszöntötte a lelkészt, és lelkészük üdvözlését tolmácsolta.

Kórusunk fellépése emelte az esemény ünnepi hangulatát, Tódor Éva kántor, karvezető vezényletével. Moldován-Szeredai Noémi lelkész nő tolmácsolta a kórus jókívánságait a beiktatandó lelkész-házaspárnak. Az ifjúsági egylet verses-zenés műsort adott elő.

Egyházközségünk sok fontos célt tűzött ki: a gyülekezetépítést, az egyház vagyonára való odafigyelést, a székelyharisnyás elődeink által egybegyűjtött vagyonszerű felhasználását és őrzését.

Az épületeink megújultak, megszépültek, most a gyülekezeten van a sor, hogy élettel töltsen meg ezeket. Olyan vallásos tevékenységeket kell indítványoznunk, amelyekkel érdekeltté tesszük híveinket, mert csak így tarthatjuk meg és adhatjuk tovább unitárius értékeinket.

Mark Lawrence szavaival élve az élet utazás, haladjunk előre, hogy tudjuk magunk mögött hagyni mindent, amit cipelni kell.

TÓTH JÚLIA

Második felvonás a Firtosnál

2014 őszén, a Tündérvölgybe érkezésünk előtt az volt az álmom, hogy valami igazán megragadó, emlékeztető, értékes, hitelesítő és -ébresztő eseménynek adjunk helyet a Firtos lábánál. Akkor nem tudtam pontosan megfogalmazni még magamnak sem, hogy mi-

ilyen rendezvény kellene ez legyen, csak azt tudtam, hogy ez a hely, a genius loci nagyobb figyelmet érdemel. Aztán Énlaka és az egyházkör hangulatát, erejét érezve, látva, kiforrt a forma is: legyen itt egy egyházköri találkozó!

Hálás vagyok lelkésztestvéreimnek, amiért nem leintették, hanem azonnal támogatták az ötletet. Az első találkozó szervezése előtt kissé tapogatóztunk a sötétben, aztán minden a helyére került, és reményeinket is túlszárnyaló, gondviselésben bővelkedő együttlét kovácsolódott belőle. Hatalmas erőforrás volt ez számunkra múlt évben, hiszen Énlaka és Firtosvár alja unitáriusai a kör legkisebb gyülekezetei közé tartoznak. Bizonyítottunk önmagunknak és a külvilágnak, hogy lehet vallásos töltetű, szívet-lelket testet tápláló rendezvényt szervezni a jó szándékú, tetterős emberek összefogásával, politikamentesen, vásáros standokat mellőzve is.

A tavalyi találkozó óta sokan sokfelé vitték a firtosi együttlét örömhírét. Ennek köszönhetően június 11-én, szombaton délelőtt ismét sok száz unitárius és

más felekezetű zarándok lába alatt szelídültek a dombok a kilátó felé vezető utakon, ösvényeken. Az időjárás-előrejelzések ugyan vészjóslóak voltak, ám a borongós idő nem rettentett el attól, hogy útra keljünk.

A II. Firtosi Unitárius Egyházköri találkozó istentisztelettel kezdődött, Sipos László firtosváraaljai lelkész és Bálint Hortenzia siménfalvi kántor közreműködésével. Ezt követően a gyülekezetek alkalmi műsorai, a szentábrahámi gitáriskolások és a Berde Mózes Unitárius Gimnázium Vadrózsák néptáncsoportjának fellépése következett. Közben üstökben főtt az ebéd: Énlaka, Fenyőkút, Firtosmartonos, Firtosváralja, Kobátfalva, Székelykeresztúr, Székelyszentmihály és Szentábrahám gyülekezetei vállalták a bográcsosok

elkészítését. Változatos és ízletes volt a kínálat. Köszönet érte a szakácsoknak! A gyermeksátorban a legkisebbek számára is értékes, érdekes program zajlott. A délutáni nótázást kissé megzavarta a sorát kiváró eső, de az igazán elszántak még éjszakába nyúlóan, tábortűz körül is daloltak.

Hiterősítés, családi és baráti találkozás, szórakozás, felüdülés, léleksimogatás, szeretetteljes együttlét volt a jutalma annak, aki a természet ölen borult le lélekben a Mindenható elé aznap.

Adja Isten, hogy számos firtosi találkozót megérhessünk még! Jövőre ugyanott! Várjuk már a harmadik felvonást!

NAGY-MÁTÉFI TÍMEA

Rendhagyó istentisztelet a sepsiszentgyörgyi templomban

Május 29-én, vasárnap délelőtt a sepsiszentgyörgyi unitárius templomban rendhagyó istentiszteleten vettünk részt. A szószéki szolgálatot a Kolozsvár-Belvárosi Egyházközség lelkésze és segédlelkésze végezte. Jobbágy Júlia segédlelkésznő imája után Rácz Norbert Zsolt lelkész az Apostolok cselekedeteiből olvasott. „És amint szemeiket az égre függesztették, mikor ő elméne, ímé két férfiú állott meg mellettük fehér ruhában, Kik szóltak is: Galileabeli férfiak, mit állotok nézve a mennybe?”

Az istentisztelet keretében fellépett a kovásznai Pastoral Kamarakórus és a kolozsvári unitárius egyházközségek UniSono kórusa, Szántó Kinga és Pusztai Enikő karnagy vezetésével.

A kolozsvári UniSono kórus kétéves múlta tekintet vissza – bár rövid időnek tűnik, mégis oly gyönyörűen szólt a dal ajkukról. Öröm volt látni a baráti kapcsolatot, amely a kórustagok között van, akiket még inkább összeköt a közös éneklés.

A kovásznai kórus alig egy évvel fiatalabb a sepsiszentgyörgyi Kriza János Dalárdánál, énekük meghatóan szép volt.

Dalárdánk többszöri látogatásait viszonyozhattuk e vendégek fogadásával. Már szombaton bensőséges

hangulat alakult ki a kolozsváriak megérkezésekor, ezt a hangulatot tetőzte a vasárnapi ebédnél eltöltött együttlét. Ez alkalommal a vacsora, reggeli, ebéd elkészítését és felszolgálatát az alt szolgáltatta, kinevezve Botos Erzsébetet főszakácsnak.

Ismételten beigazolódott – szölt lelkészünk Babits Mihály *A második ének* című ismert versét idézve: „Megmondom a titkát, édesem a dalnak:/Önmagát hallgatja, aki dalra hallgat./Mindenik embernek a lelkében dal van,/és a saját lelkét hallja minden dalban./ És akinek szép a lelkében az ének,/az hallja a mások énekét is szépnek.”

FERENCZI MÁRIA-MAGDOLNA

„A humor Isten ajándéka” (Báró József)

Bivalyak öröme

Az 1960-as években az állattartás nagyon ráfizetéses volt. Száraz esztendő járta, s nem termett elég takarmány. Egy nap nekem azt mondta Vitéz Mári Gyepesben, hogy Szentmártonban Zoltán papnak elpusztultak a bivalyai. Pár nap múlva találkozom Sándor bá-

csival, s részvétnyilvánító hangulatban mondom neki, hogy hallom, elpusztultak a bivalyai.

– Igen, fiam. Ők is jól jártak, s én is.

Később mondta el, hogy „felülbiztosította” az állatokat, s az ADAS a piaci árnak a dupláját fizette. Az állatok emlékére az öregúr töltött egy pohár vizet.

FARKAS DÉNES

Utolsó tánc a kolozsvári kollégiumban

MÁTYÁS ESZTER

• „»Utolsó«? Csak annyit jelent, hogy sohasse felejtse el a pillanatot. Amíg közönyösen éled az életedet, gépiesen és megszokásból, elsuhannak melletted a nagy dolgok. Semmivé olvadnak az események. De amikor azt mondják: »utolsó«, a kép megáll, hirtelen óriásivá növekszik lelkedben a pillanat, és nem felejtet el soha. Ha jól élsz, minden pillanatot »utolsó« pillanat lesz. Nagy, piros betűs élmény!” (Müller Péter: Isten bohócai)

Elmúlt az utolsó hét, az utolsó nap, az utolsó oszióra, elballagtunk... és rengeteg olyan utolsó pillanatot hagyok, hagyunk ezzel magunk mögött, ami lelkünkben óriásivá növekedett és nagy, piros betűs élmény marad. Vannak közöttük olyanok is, amiről a nagyközönség is tudta, hogy utolsó, és velünk ünnepelték ezeket. Ilyen volt például az udvari bál vagy a nagykorúsítás. Azonban számomra volt utolsó lerakott parkettdarab talvaly, utolsó versenyfelkészítő, utolsó filmezés, utolsó préces, utolsó elért eredmény, utolsó magyaróra és a lista még hosszú.

Vegyes érzelmek kavarnak bennem a ballagással kapcsolatosan. Izgatott vagyok, hiszen közeleg az érettségi és vele együtt az a bizonyos nagybetűs, amiről már annyit hallottunk, mégis olyan keveset tudunk róla. Nehéz kilépni a Kollégium védő falai közül, hiszen 11 évig ide jöttem nap mint nap. Egy olyan iskolát kell elhagynom, ahol nem csak az érettségihez szükséges leckeiket tanították meg, hanem mindannyiunkkal foglalkoztak külön-külön is, ahol a folyosón végigsétálva mindenkivel tudtunk váltani pár kedves szót, mert ismertük egymást, ahol megtanítottak felelősséget vállalni, és ahol mindig jutott idő a tanterv szerinti leckék mellett az élet-leckékre is. Megtanultuk, hogy keressük az összefüggéseket, kritikusan áll-

junk a dolgokhoz, ne higgyünk el mindent, amíg meg nem bizonyosodunk róla, hogy igaz. Megtanultuk, hogy hogyan kell felelősséget vállalni, hogy ha szeretettel csinálunk valamit, akkor annak meglesz a gyümölcse. Megmutatták, hogyan élünk úgy, hogy minden pillanatunk »utolsó« legyen.

Akkor értettem meg ennek a súlyát és fontosságát, amikor a XI-esek elkezdtek rakni az udvaron a parkettet a bálra. Néztam fentről az ablakból és nem találtam a helyemet. Szívem szerint lementem volna, mert tudom, hogy a közös munka sokszor inkább szórakozás, ugyanakkor tudtam, hogy nincs ott keresni valóm, idén már nincs. Akkor kezdtem el visszapörgetni a sok emlékezetes pillanatot, amit az iskola falai között vagy az iskolának köszönhetően éltem meg. Soha nem fogom elfelejteni, ahogy 3. osztályban Torockón kísérték a köztelefonhoz, hogy hívassuk fel a szüleinket, ahogy Sonkolyoson egy osztálykiránduláson összetömörültünk egy kicsi szobába, hogy közösen tudjunk játszani, ahogy megláttam a biciklisen ülve a Bálea tavat a biciklitúrán, ahogy nyüzsögtünk az előcsarnokban, amikor fogadtuk az Atlantiszra érkező versenyzőket, ahogy megünnepeltük a szép eredményeket Vársárhelyen a Bolyai-tantárgyver-

seny után, ahogy tapsolt a közönség a Homokozó c. színdarab vagy a Hobóval közösen előadott 6:3 végén, ahogy először fogtam a kamerát a kezemben Verespatakon, ahogy ... ahogy ... ahogy.

Rengeteg mindent köszönhetek az iskolának, a tanárainknak, az egyháznak. Óriási szerepük volt abban, hogy az legyek, aki ma vagyok. Ha ez az iskola nem ilyen lenne, sosem törekedtem volna ennyire arra, hogy kihozzam maximumot a maximumot. Sokkal később értettem volna meg, hogy miért is jó önkénteskedni, hogyan kell csapatban dolgozni és felelősséget vállalni, talán soha nem vettem volna kezembe a kamerát és talán soha meg nem fordult volna a fejemben, hogy tanárnő legyek, messze nem lennék ennyire türelmes, és talán egész más értékrend szerint élnék. Ebben az intézményben nem egyszerű tanárok, vezetősségi tagok és egyházi előjárók kísérték az utamon, hanem olyan emberek, akik bármikor készségesen segítettek, akiknek mindig volt egy-két jó szava, építő kritikája, akik a katedra mögül kilépve megmutatták emberi arcukat, akik tanárokból tanítókká nőttek a szememben.

És ki vagyok most így, 11 évnyi tanulás után? Egy lány, aki megtalálta önmagát filmezés és segédkezés közben, aki sokszor büszkén képviselte az iskoláját versenyeken, aki mindig szeretett szervezni, aki tudja, hogy az itt kapottakat kamatoztatni fogja, egy lány, aki merészen vág bele egy háromhónapos utazásba, akinek kitűzött céljai vannak, és akinek bizalmat szavaztak a tanárai és osztálytársai.

Köszönöm a megtiszteltetést és a bizalmat Önöknek, Nektek és köszönöm az egyháznak a Kelemen Lajos-díjat. Isten áldása kísérjen mindenkit!

Ima a székelkeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium 2016. évi ballagására

LAKATOS SÁNDOR

• *Az Úr ezt mondta: Gyere ki, és állj a hegyre az Úr színe elé! És amikor elvonult az Úr, nagy és erős szél szaggatta a hegyeket, és tördelte a sziklákat az Úr előtt; de az Úr nem volt ott a szélben. A szél után földrengés következett; de az Úr nem volt ott a földrengésben.*

(1Kir 19,11–13)

Istenünk, szerető édes Atyánk! Bizonytalankodó szavakkal, emlékképekbe horgonyzott gondolatokkal, izgalommal telt ünnepelő lélekkel szólítunk meg e szent hajlékból. Midőn ajkunkra vesszük szent nevedet, a közösségi imádság hangján megszólítunk, mert istenhívő, véges gyermekeidként azt reméljük, hogy jószágos arcodat felénk fordítod, és lélek szerinti jelenléteddel áldottá teszed örömteli ünneplésünket. Kitérjük a szívünket, hogy elhalkuljon a zajok világához szokott elménk. Most ünnepelni akarunk, Veled akarunk beszélgetni, Hozzád akarunk lélekben felemelkedni.

Teremtett gyermekeidként, kiknek földi ideje végesre szabott, imára kulcsoljuk a kezünket, és félve állunk meg ez ünnepi alkalom küszöbén. Halkan kopogunk csak azon az ajtón, amely megnyitása a jövőt, a holnapot ígéri számunkra és ballagó gyermekeink számára. Ősrégi mítoszok azt beszélik, hogy Te a küszöbök, ajtófélfák és kilincsek rejtekeiben lakozol. Az idők rengetegében kerestek Téged próféták, szenvedő hívők, reménykedő gyermekek tűzben, fában, menydörgésben. Mi ma elcsendesülő lélekkel állunk meg ifjaink nagykorúságának küszöbén velük, az ünnepekkel, a harmincnnyolccal, a kemény maggal, hogy számba vegyük, vajon mit üzensz ma nekünk. Mit sutognak a szelek, mit üzennek a régi történetek, merre mutatnak az égi jelek? Merre induljanak az indulók, hogy érkezésük kedves legyen Számodra?

Midőn az indulás küszöbén megállunk, és a válszokat keressük, lelkiismeretünk hangjára figyelünk. Kirajzolódik előttünk a tanulság, mely évezredes. Próféta a távoli múltból üzenik, hogy nem szabad az ajtó küszöbén feleslegesen vesztegelni, céltalanul tétozani, hiszen szűkre szabott földi óráinkat Te bizonyára nem erre szántad. Életutakat járó gyermekeidet bizonyára Te nem tétozóznak álmodtad.

Hitünk szerint küldetésünkben a lendület szárnyán utazunk, a bátrak magabiztosságából táplálkozunk, és a szeretet lelkének szavából okulunk. Hitünk szerint mi arra teremtettünk, hogy végtelenül gazdag világodat bejárjuk és belakjuk. Arra teremtettünk, hogy kezünk ügyébe kerülő kilincseidet megragadjuk, előttünk álló ajtódon benyissunk, előttünk felsejlő falvaidat és városaidat megismerjük, földjeidet

megmunkáljuk, neked szolgáló közösségeinket szorgalommal, jóakarattal erősítsük és gazdagítsuk.

Mi ma dacolunk egy keveset a tudattal, hogy földi futásunknak kiszabott ideje minden perccel fogyatkozik. De tudjuk, hogy drága kincs minden reánk bízott talentum, és vétek a reánk bízottakat nem kamatoztatni. Drága ajándék minden megszületett gyermek, aki népünk és hitünk értékét hivatott megtanulni és továbbadni. Ezért arra kérünk, adj erőt szülői, nevelői és gyermeki küldetésünket holnap is teljesíteni. Adj még több hitet és életerőt, hogy elhiggyük, néha még a kudarcokból is tanulni lehet. Segíts, hogy a sédületes jövőbe tekintve nem is létező akadályoktól meg ne ijedjünk, tehetetlen sóbálvánnyá ne meredjünk.

Ahogy a rész magában hordozza a teljesség tulajdonságait, ahogy az alkatrészről felismerhető az egész, ahogy az egyén magán hordozza a közössége tulajdonságait, ahogy a szemünk előtt álló ifjaink tükröképei szülei minden vonásának, engedd, hogy akképpen hordozhassuk magunkon a belénk oltott isteni arcot, hiszen jóban, rosszban mi a Tied vagyunk. Segíts nekünk megőrizni a Tőled kapott tisztaságban fénylő lelki arcot.

Ahogy a pontos óraserkezet büszkesége az órásmesternek, ahogy az édes gyümölcs zamata dicsérete az öreg almafának, ahogy az unoka ígéret földje a jövőbe látó nagyapának, engedd, hogy akképpen jó lélekkel engedjük a ballagót útjára. Add meg nekik, hogy legyen bátorságuk álmaikat és céljaikat elérni, biztató halk szavakat mindig meghallani, szüleik és nevelőik büszkeségének maradni, a holnap reményességének hírnökeivé válni, a Te dicsőségedre és szívünk örömére. Hallgass meg könyörgésünkben és maradj velünk mindörökké. Ámen.

SZERETETSZOLGÁLAT

Gondolatok az isteni gondviselésről és az egyházi szeretetszolgálatról

SZOMBATFALVI JÓZSEF

• Sokféle jelzővel illetjük Istent. Egyik legmegnyugtatóbb az ember számára a gondviselő jelző, amelyből a felszabadultság, a gondtalanság és a szabadság érzése is fakad. Ő a mi gondviselő Istenünk, aki nemcsak megteremtette a mindenséget és benne e kéklő csodát, amit földnek nevezünk – rajta növényekkel, állatokkal és emberekkel –, hanem törődik is teremtményeivel, vagyis gondoskodik róluk. Ez a gondoskodás létfontosságú számunkra, főleg annak tudatában, hogy teremtett világunk és emberi társadalmunk tele van veszedelmekkel. A gondviselés nem közvetlenül történik. Isten nem közvetlenül hajol le értünk, hogy saját karjaival felemeljen, hanem közvetetten, emberek keresztlén, akik megérzik és megértik a gondviselő Isten akaratát, s azt szolgáló életük által célba juttatják. Az egyházi szeretetszolgálat is ilyen eszköz, amit elsősorban a Gondviselés Segélyszervezet égisze alatt próbálunk kiteljesíteni. Ehhez a munkához segítő lelkületű embereket kell megnyernünk, elsősorban lelkészeket, mert ha a lelkész akarja és személyesen is példát mutat, akkor mindenhol kerülnek mellé munkatársak a gyülekezetekből. Olyan emberekre van szükség, akikben együttérzés és segítő szándék van a rászorulóknak irányában, akik körülöttünk élnek, és várják a jó szót, a kinyújtott kezét.

Egyházi szeretetszolgálatl foglalkozó embereként úgy tekintünk erre a munkára, mint akinek hite van, továbbá hitéből fakadó reménysége arra nézve: ha elkezdjük ezt a szolgálatot, akkor a gondviselő Isten megsegít mindnyájunkat e téren is. Az isteni gondviselés akarata célba juttatásáért embereket használ, vagyis segítő munkatársak által érvényesíti szándékát. Ha ezt küldetesként fogjuk fel, akkor mi vagyunk azok az emberek, akiken keresztlén célba juthat az isteni akarat. A Gondviselő azt akarja, hogy minden gyermeke éljen, és valaki által megtalálja a nehézségekből és szenvedésekből kivezető utat.

A Gondviselés Segélyszervezetnek keresztény arculata van. Érző szívű keresztény emberekként kell beállnunk a gondviselés barázdájába, és mindazt, amit tanultunk a szentírásból, amit Jézus példaként elénk állított, azt keresztény emberekként kell gyakorolnunk és megvalósítanunk, hiszen a názáreti mester sose mulasztotta el az embertársaira való odafigyelést és a tényleges segítségnyújtást. Csodálatos történetek léteznek a gyógyításaival kapcsolatosan, vagy arról, ahogyan odafigyelt azokra, akik megfog-

ták a ruháját, s megérezte, hogy olyan fogta meg, akin segíteni kell. Vagy ott van a Bethesda tó partján fekvő beteg ember története. Időről időre felbuzog a gyógyító víz, csak éppen be kell menni a vízbe a gyógyulásért. Jézus azt kérdi, hogy ha harmincnyolc éve itt vagy, miért nem gyógyultál meg? Azt válaszolja a beteg fájdalmas szívvel: Uram, nincs emberem, aki megfogjon, és bevigyen a vízbe. Körülöttünk nagyon sok segítségre szoruló ember van. Minden közösségben ott vannak azok az emberek, akik karjukat nyújtják, hogy valaki megfogja, s bevigye a „gyógyítást nyújtó vízbe”. Sokszor elég leülni, és figyelmesen elbeszélgetni velük, és az ő lelkük meggyógyul. A názáreti is ezt tette a legtöbb esetben: beszélgetett. Az ilyen ember, aki nyújtja a karját, legtöbbször nem alamizsnára, pénzre és más anyagiakra vágyódik, hanem olyan emberre, akiben felébred a részvét, aki jó szóval mellé áll, és biztatja őt.

A keresztény arculat azt is jelenti, hogy alázat, békesség és szeretet van bennünk, s ezzel a lelki nyugalommal tudjuk végezni munkánkat, így tudjuk megfogni a kinyújtott kezeket. A Gondviselés Segélyszervezet az ilyenfajta közös munkára hív, és ehhez kínál szervezeti keretet egyház-szerte. Önkéntes munkatársaink létszáma lassan, de folyamatosan növekszik, s mi arra biztatjuk minden segítő szándékú unitárius testvérünket, hogy zárkózzon fel, lépjen be erre a munkaterületre, és vállalja a jó célú együttműködést szervezetünkkel. Hitelessé az teszi keresztény életünket, ha szépen hangzó szavaink mellett ott vannak a mindennapi jó cselekedetek. Ezek gyakorlásában segítsen minket a gondviselő Isten!

NŐK VILÁGA

Anyának lenni

CSEGEZI KLÁRA

• „Mindent bearanyozni: a reggelt, a nappalt, az éjszakát, mindent megérteni, az embert és sorsát, mindent jobbra tenni. Először önmagunkat és általunk a világot.” (Tatiosz)

Több mint négy évtizede tapasztalom már, hogy mit is jelent anyának lenni. Mondják: az anya csodálatos teremtmény, akit Isten társnak teremtett a férfi mellé.

Anya és munkás, feleség és testvér, néha gyermek is, olyan, akiben számtalan tulajdonság egyesül. Sokkal több ereje van, mint egy férfinak. Mindenre odafigyel, odaadó és önfeláldozó. Mindenre jut ideje, pedig sokszor a lehetetlen határát súrolják a helyzetek, amelyeket meg kell oldania. Utánozhatatlan és megismételhetetlen. Átlagos és átlagon felüli. Mindent akar és néha semmit. Egyszerre bátor és gyenge. Egyszerű és összetett. Sír és nevet.

Sokszor jelennek meg mindannyiunk életének egén sötét fellegek, melyek beárnyékolják napjainkat. Mondják: az anya az, aki megpróbálja eloszlatni a felhőket, és fényt, meleget, békességet sugároz a családba. Mondják: életünk a világ nagy színpadán játszódik le, melynek fontos szereplője a nő, az anya. Nélküle nem létezne emberi élet, hiszen az anya az, aki testében hordozza a kicsiny kis emberi életet, világra hozza, elsőként mosolyog rá, táplálja, a kis gyermek első mosolyát, szavait, fogja kis kezét, irányítja első lépéseit. Ezeket az élményeket nem veheti el senki az anyáktól.

De a következményeit is ők – mi hordozzuk. Ilyen az elhízás, testünk elváltozása, visszeres lábak, mellgyulladás, bezártság-érzés, szülés utáni depresszió, kialvat-

lanság, állandó versenyfutás az idővel. Mindezeket hajlamosak vagyunk elhallgatni, elfelejteni, hiszen belénk ültették, hogy ez az anyasors – amit illik összeszorított foggal túrni, és túrnjuk is.

Gyermekeink első életéveiben nagyon ritkán vagy egyáltalán nem adatik meg, hogy egy éjszakát nyugodtan átaludjunk, ráérősen

Georgiosz Iakovidész:
Anyja és gyermeke (19. sz. vége)

étkezzünk, vagy valahová kimosduljunk. Mindezt túléljük, mondják, az élet megy tovább. És megtapasztaljuk, hogy ez nem is olyan könnyű.

Folyamatosan próbálunk megfelelni az anyaságról kialakított ideálképnek. Olykor megfeledezzünk arról, hogy gyermekeink számára a mi spontán, öntudatlan viselkedésünk a leghitelesebb példa. Életünk minden napján aggódunk gyermekeinkért, családukért.

Tisztelem az apákat, főként azokat, akik törekednek megőrizni, megerősíteni, megélni apai sze-

repüket. Mert a férfi az, aki körülöttünk van. De ő másként képzel el mindent, mint egy nő. Más az életfelfogása, a gondolkodása, viszont a férfi és a női szemlélet együtt hozhat létre harmóniát, meghitt, boldog családot.

Ám akárhonnan is vizsgáljuk a témát, beláthatjuk, hogy az esetek többségében az anyák azok, akik vállalják azt a bizonyos „örök szolgásgot”.

Ennyi szép és jó után felvetődik a kérdés, hogy csupán jó tulajdonsággal lenne felszerelve a nő, ha anya? Nem, természetesen nem! Hisztis és akaratos, makacs és sértődékeny. Néha szánalmas és sajnálatra méltó. Aggódó és nyugtalan, s talán az is marad mindörökre.

Ahogy telnek az évek, egyre sokasodnak az aggodalmaink, s tesszük ezt tudatosan, nemes célok által vezérelve. Miért? Mert az anyai szeretet, bár olykor elvakult, mindent kibír, nem múlik el soha, feltétel nélküli, hasonlatos az isteni szeretethez. Nincs kora, nincs mértékegysége, nem lehet áruba bocsátani. Nem ta-

pintható, de érezhető, mert bensőnkől sugárzik. Az anya a család lelke, mindig a mások hasznát keresi, tanulja és tanítja a szeretetet, örömet, békességet, béketúrést, szívességet, hűséget, szelidséget, mértékletességet. Nem a sírjára kell neki a száz virág, inkább csókol meg minden nap anyád elfáradt, ráncos homlokát – éneklí Vámosi János.

„Adassék nekik gyönyörűség, szerelmükért örökös hűség, s adassék könny is, hogy kibírják a világ összegyűjtött kínját” – mondja a költő, Ratkó József (Zsol-tár anyámnak).

Az első turné

„Az Istennek van humorérzéke. És mivel egy ilyen csodálatos világot teremtett nekünk, joggal várja el tőlünk, hogy még a legborongósabb napokon is találjunk okot a nevetésre.” (Dean Ray Koohtz)

Május 29-én 15 sepsiszentkirályi asszony és Botfaluból négy nőtestvérünk látogatott testvéri találkozóra Brassóba. A brassói nőszövetség asszonyai meleg szeretettel fogadtak, bizonyítva, hogy testvéri találkozóra hívtak. A találkozás alkalmával a szentkirályi asszonyok mosolyt varázsoltak mindünk arcára. A „csodálatos” világból vittünk jókedvet, humort, hisz a mindennapok úgyis szürkék és túlterheltek. A vasárnapi programot egyeztettük a brassói elnöknővel, így sikerült magunkkal vinni az *Azok a szép napok* című darabot, amelyet a brassói asszonyok örömmel fogadtak. Valóban, ez volt az első kiszállás a szentkirályi színjátszó csoport számára. Tele izgalommal kezdődött az előadás, ismeretlen terem, idegen emberek előtt. Nem volt könnyű, bevallom. A két felvonásos darabnak sikere volt. A szereplők egytől egyig lelkesen dolgoztak. Köszönöm a sikert, hozzáállást a szentkirályi asszonyoknak. Természetesen a találkozást elsősorban a brassói nőszövetségnek köszönhetjük, akik a meghívással lehetőséget adtak a két kis parányi nőszövetség asszonyainak a látogatásnak. Szász Ferenc tiszteletes ez alkalommal is áhítattal kezdte a találkozást. A színjáték után a gazdagon terített asztal mellett beszélgethettünk, ismerkedhettünk, mondhatjuk, hogy ápolhattuk e testvéri találkozásnak a hagyományát. „Egy lángot adok, ápdold, add to-

vább...”, hiszen ez már hagyományos, hogy Brassóban vagy Szentkirályban találkozunk.

E találkozók alkalmával mindig megtapasztaljuk azt, amit Charlotte Brontë így fogalmazott meg: „Nincs nagyobb boldogság, mintha szeretnek bennünket embertársaink, és úgy találjuk: jelenlétünk hozzájárul ahhoz, hogy jól érezzük magunkat.”

A tombolázás sem maradt el, ami megint mosolyt csalt a már „fiatalodó” arcunkra, közben izgatottan figyeltük a nyereményeket, mert azt is tudtuk, nem mindenik szám nyerő. Természetesen nem maradtak el ez alkalommal sem a csodás népdalok, amit mindhárom nőszövetség asszonyai énekeltek. Jó volt együtt lenni! – ezt még a 95. évében járó Juliska néni is mondta, aki a brassói nőszövetség lelkes tagja.

Búcsúzáskor kézen fogva énekeltek: Szeressük egymást, gyerekek! Ősszel Szentkirályban találkozunk! Legyen áldott minden találkozás!

ADORJÁNI GYÖNGYVÉR

Nem kellenek a lett papnők?!

Június 3–4-én Rigában ülésezett a Lettországi Evangélikus-lutheránus Egyház Zsinata. Az egyház vezető tagjai olyan döntést hoztak, amely Európa protestáns egyházaiban közfelháborodást keltett: betiltották a nők pappá szentelését.

Klaus Schäfer, az Északi Egyház Missziói és Ökumenikus Centrumának igazgatója szerint 201 zsinati tag (77,3 százalék) a korlátozás mellett, 59 tag (22,7%) a korlátozás ellen volt, 22 zsinati tag pedig tartózkodott. A német tartományok egyházait magába tömörítő szervezet igazgatója elmondta: „Igen kritikusan tekintünk erre a döntésre, s az egyházi partnerségünk alapjait rengeti meg.”

A genfi székhelyű Lutheránus Világszövetség is elkeserítőnek találja e döntést, mivel precedenst teremthet: a szövetség 145 tagegyházának 80%-a ugyanis még nyitott kérdésként kezeli a női lelkészséget.

Az Egyesült Németországi Evangélikus-Lutheránus Egyház (VELKD) vezető püspöke, Gerhard Ulrich sze-

rint a „nők lelkészi szolgálatának megszüntetése ... visszalépést fog eredményezni”.

A Németországi Protestáns Egyház vezetője, Heinrich Bedford-Strohm a döntés okozta károk közt említi azt is, hogy „a nők tapasztalatai által adott gazdagságot rabolja el az egyháztól”.

A magyarországi evangélikus körökből hadd idézzünk egyetlen közleményt: „Mi, a magyarországi Evangélikus Hittudományi Egyetem hallgatói, egyetértünk a nők és a férfiak elhíváshoz és ordinációhoz való jogával. Nagyon örülünk egymás társaságának és Isten ajándékaként éljük meg. Úgy gondoljuk, hogy az Istennel és az egymással való közösség nem tiltható meg. Egyenlőként tekintünk egymásra a szolgálatra való felkészülésben – egyenlőek vagyunk az elhívásban, egyenlőek az imádságban, egyenlőek Krisztus kegyelmének elfogadásában.”

A döntés megszületése után szolidaritási kampány indult el a Facebookon, amelyhez egyre több erdélyi lelkész is csatlakozott [#frauenordination](#) hashtaggal.

(UK)

IFJÚSÁGI OLDAL

VI. Maros köri kátévetélkedő

JENEI ÁRON

• Ha a Marosi Egyházkörbe beköszönt a június, akkor hagyományyszerűen eljön a kátévetélkedő ideje is. Ugyanis immáron hatodik éve, hogy egyházkörünk megszervezi ezt az egyedi rendezvényt, amely a frissen konfirmált fiatalokat célozza meg. Ha kátévetélkedő, akkor természetesen Jobbágyfalva! Ez idén sem volt másként: június 17–18. között 20 lelkes, tudáspróbára kész fiatal lepte el a kis falut, hogy megmutathassák nálunk, a konfirmálás nem csupán formalitás, hanem ennél sokkal több...

Péntek délután tehát újra tőlünk volt hangos a Tündér Ilona völgye. Sorra érkeztek Csíkfalva, Nyárádszentmárton, Szentgerice, Szabéd és Marosvásárhely frissen konfirmált fiataljai. Amint összegyűlt a kis csapat, 20 versenyző és a 10 fős szervezői csapat apraja-nagyja, máris felkerekedettünk, hogy megismerjük a szomszéd település templomát, valamint annak történetét. Nyári hőségben caplatva sem lankadt a jókedv, a csapat kitartóan és lelkesen araszolt az országúton, majd a nyárádszentmártoni templom hűvös falai közt együtt fedeztük fel a templom történelmét, értékes tárgyait és ősi hagyományait. Majd visszaérkezvén a szálláshelyre megkezdődött a móka. A szervezői csapat tagjai, akik még pár évvel ezelőtt résztvevőként voltak a rendezvényen, színes programot alakított ki, hogy a versenyzőknek még véletlenül se jusson eszükbe a másnapi versennyel foglalkozni, amiatt izgulni. A völgy rohangáló, hangosan kiáltozó, kincskereső fiataloktól visszhangzott a késő délután folyamán. Vacsora után pedig égis éré tábortűz és gitárszó mellett énekelt a csapat, amíg bírták torokkal. Azután pedig a pislákoló parázs mellett nevetéssel, meghitt beszélgetésekkel ismerkedtünk, és hangolódunk a megmérettetésre.

Szombaton kora reggel talpon volt mindenki, kátékat szorongatva, ismételve, énekeket tanulgatva

járták körbe a völgyet, most már csendesen... A reggeli elfogyasztása után legyalogoltunk a Jobbágyfalvi Unitárius Egyházközséghez, és áhítattal indítottuk a napot, amelyet Szombatfalvi Csongor marosvásárhelyi gyakorló segédlelkész végzett. Ezután pedig átvonultunk a verseny helyszínére, amely az egyházközség

tanácsterme volt. Idén a kátésoknak egy új feladattal is meg kellett birkóznuk. Eltérően az eddigi évektől: idén egyes csapatok versenyeztek egymás ellen. A különböző települések konfirmáltjai öt különböző csapatra oszlottak. Az új társak megismerése, a csapatnév kiválasztása után kezdetét vette maga a verseny.

Az öt csapatból végül nagyon szoros mezőny alakult ki. A pontokat összeszámolva nagyon meglepődött a zsűri, hogy mennyire kis különbségek választják el egymástól a csapatokat. A III. díjat a **Via Unitariana** csapat érdemelte ki, melynek tagjai Fülöp Tímea Erzsébet, Kondert Zsuzsanna, Szövérfi Beáta Blanka (Marosvásárhely) és Vass Előd (Szabéd). A II. díjat a **BSBÁ** csapat hozta el, köztük Demeter Boglárka (Marosvásárhely), Fazakas Árpád (Csíkfalva), Jenei Sándor (Szabéd), Simon Beatrix (Marosvásárhely). Az I. díjat pedig a **Fehér Galambok** csapat nyerte el, Bányai Krisztina Noémi (Csíkfalva), Benke Zoltán (Szentgerice), Kapusi Kinga, Kapusi Orsolya (Marosvásárhely).

Köszönet a zsűrinek, akik közül sokan már évek óta eljönnek: Sándor Éva, Szász Angéla, Szombatfalvi Csongor, Várdi Imre. Köszönet a lelkes fiataloknak, akik ugyancsak évről évre visszatérnek, és éltetik ezt az eseményt, és idén is mindent megtettek annak sikerességéért: Csibi Kriszta Zsuzsanna, Jenei Áron, Hincs Anita, Moldovan Denisa Renáta, Oltean Annamária, Mátyus Zsolt, Vass Koppány és Radu Mátyás. Köszönetet mondunk továbbá a Jobbágyfalvi Unitárius Egyházközségnek és a Tündér Ilona Vendégháznak. Reméljük, jövőre ugyanitt találkozhatunk.

Konfirmandusból egyletes

Beavató Hétvége a MaDFIE-nél

CSIBI KRISZTA

• *Fedezzük fel együtt, milyen jó fiatalnak lenni, de legfőképpen azt, milyen unitárius fiatalnak lenni!* Ezekkel a szavakkal hívtuk el konfirmálásukkor a 27 fiatalt, miután vallásukról bizonytságot tettek, hogy jöjjenek, csatlakozzanak a mi kis csapatunkhoz.

A marosvásárhelyi egyletnél egy program mindig állandó volt: a konfirmálások után az első egyleti találkozó mindig a frissen konfirmált fiatalokról szólt, ezek voltak az úgynevezett **Beavató Egyletek**. Meghatározó emlék mindannyiunk számára ez az alkalom, hisz ez, mint első élmény a közösségben, mindig megmarad. A múlt évek sikerei arra buzdítottak bennünket, hogy tovább fejlesszük ezt a programot, így született meg a **Beavató Hétvége** szervezésének ötlete. Hogy milyen együtt eltölteni egy péntek délutánt, arról sokat tudtunk eddig is, de hogy milyen egy egész hétvégén át együtt lenni... az még a veterán egyleteseinknek is újnak, kihívásnak tűnt. Ez év májusában tehát megszületett egy olyan mini-rendezvény, amelynek szervezésében először fogott össze a csapat minden tagja. Az ötletek csak úgy röpködtek, a lelkes vállalkozók egyre csak gyűltek, mindenkinek akadt „testre szabott” feladat. Magasra raktuk a lécet: meg akartuk mutatni egy hétvége alatt, hogy miről szól, milyen sokszínű az egylet. Azon kaptuk magunkat, hogy bár a leendő egyleteseknek szervezzük, mégis valahol magunknak, magunkért is. Ez a felismerés adta meg azt a nagy lendületet, amellyel végigvittük a hétvégét.

Május 20-án, pénteken tövig rágtuk a körmünket, amíg végre elérkezett a 6 óra és begyűltek az emberek. Rengeteg új arc, új név. Ismerkedésünk után, ami máris családi hangulatban telt, fel is vettük mindannyiunk nevét egy óriási lapra keresztretjvény formájában, hogy végigkísérjen a hétvégén és majd az évek

folyamán is. Az ismerkedés, közös játékok, hangos nevetések, a rég nem látott barátok, meglepetések napja volt ez a péntek délután. Úgy váltunk el, hogy másnap reggel mindannyian ott leszünk újból, akár másodmagunkkal is. Így is lett, szombat reggel picit álmosan még, de elkezdődött a nagy kaland. Hogy bevándorolhassunk a széles programskálába, előbb közösen kellett átjussunk egy képzeletbeli mocsáron, segítségül pedig összetartásra volt szükségünk. Amit a játék során ki is alakítottunk, s mire a nap besütötte az egész udvart, mi már egy emberként araszoltunk át az akadályokon. Később rövid filmeket néztünk, és beszélgettünk a könyvtárszobában. Origamiztunk, és fűfejeket készítettünk, vagy egyletes játékokkal ismerkedtünk. S ahogy helyszíneinket mind bebarangoltuk, a még újonc kátésok is egyre nagyobb utat tettek meg azon az ösvényen, amelyen keresztül egyletessé válhatnak. A közös ebéd elfogyasztása után kezdődött csak az igazán nagy kihívás: megmászni a Somos-tetőre vezető hegyet, feljutni az állatkertbe, ott elkészíteni az érdekesebbnél érdekesebb – vagy éppen megszokott – állatokkal a fényképeket, egy-két madarat átkeresztelni, versenyt futni gyerek kocsiikkal. A nagy izgalmak után pedig azzal a tudattal hazatérni, hogy másnap újra visszavár ez a közösség, amit mindenki magáénak érez.

Vasárnap közösen vettünk részt az istentiszteleten, majd az igazi beavatásra is sor került, az udvaron, pokrócokon ülve. Meghitt hangulatban, felidézve azt, amit a múlt egyletesei hagytak ránk, a jelen egyleteseinek mosolyát, a kátésokból egyletesek lettek, akikkel együtt játszunk, építünk és formálódunk, akik jövőre már szervezőként vesznek részt egy ilyen hétvége megvalósításában.

Molnos Lajos Kaszások c. verséből idéznünk: Micsoda nyár!... (I.)	A	Bor- fogyasztó		Éjfélig	Bizony, rég	Kacagó	Talp szélei!	Nemesgáz	Ide- tartoznak a lányok, asszonyok	Ausztria autójele	Döntetlen a sakkban	Görög betű	Patás állat	Észak Dél ... (Verne- könyv)	
Téli sport			(II.) Huszár fejfedő												S
Köz- tisztasági alkalmazott										Korall- zátony					
Testrész				Avulni kezd! Búbos ..., madárfajta			Női név Bór vegyjele			Mosópor- márka			Éneklő szócška Srég		
Görbe végtag					Vulkanizált kaucsuk A sugár jele							Élez ... vagy nem ...! (Hamlet)			
Törpe verseny- autó							Tagadó szó Tornász- ugrás				Inga igéje Ruhát simít				
Három- atomos oxigén					Előd Lappföldi tó			Méter Miénk itt ... (LGT-sláger)		Ütlegel Atatürk személy- neve				Joule, röviden Csernátóni rom	
Lombard folyam			Az utcára Országokat választ el			Hazafele! Nagyalak része!			Hazai csokimárka Tesla						
Kérdő- hang		(III.) Idegen olaj													A
Nemesi- tellen szőlő				Fasor Beccapó					E napi Múlását óra méri				Nyak fele! Portugál város		
Húros hangszer						Kerékpár- márka Futópálya- borítás						Becézett Eva Imola, becézve			
Lóvá tevő								Deciliter Lombos növény			Ital- fogyasztás Programo- zási nyelv				
Liter		Női név Üveggyár					Forr ...leng, henyél			Alaktalan Gyógy- kezelés					
Költői indulatszó			Ünnepi süti Ellenkezés						Halogén- elem Számos					A tűz középe! Becézett Teofil	
Magyar fizikus volt (Ágoston)					Magad Személyes névmás			Halkan mond Növény része				Magyar tv-csatorna Lúd mondja			
Bizonyos ideje				Megy a részeg Kén vegyjele									Részben leejt!		
(IV.)	G												SZ		

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség: dr. Czire Szabolcs főszerkesztő, dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő

Munkatársak: Asztalos Klára (Nők Világa), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (keresztrejtvény), Barothi Brigitta (ifjúsági oldal), Márkó László (médiareferens, honlap), Nagy Henrietta (gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat)

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Kürti Miklós

Készült a kolozsvári Idea Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9. tel./fax: (0)264-593236/(0)264-595927

kozlony@unitarius.org

A lapszám megjeleníthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter és Mezei Melinda.** A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület, Gál György Attila,** tel.: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgy-hó előtti hónap **15-e.** Kéziratokat nem örzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre vissza-küldünk. A lapban közölt írá-sok nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

BETHLEN GÁBOR
Alap

RMDSZ
KOMMUNITAS
ALAPITVÁNY

Kedves barangoló gyermekek!

Hasatokra süt a !

Tovább folytatjuk a kirándulásunkat Jézus szép példázatainak kíséretében. Bizony, hétágra süt a nap, minden a fényről szól: a nappalok hosszabbak, az éjszakák rövidülnek, és a mi életünk is vidámabb. Foglalkozzunk egy kicsit a világosságról szóló jézusi példázattal.

Máté evangéliumában olvashatjuk azt a részt, ahol Jézus azt mondja, hogy „*ti vagytok a világ világossága.*”

Vajon mit szeretett volna mondani nekünk ezzel a szép jelzővel a Mester? Jézus a továbbiakban arról beszél, hogy a lámpást nem azért gyújtják meg az emberek, hogy elrejtse valahol, hanem azért, hogy feltegyék a lámpatartóra. és akkor mindenkinek világít a házban.

Gondoljunk csak arra, ha besötétedik, egy kicsit mindig elfog bennünket a félelem. Igaz? Nem azért, mert úgy gondoljuk, hogy veszély fenyeget minket, hiszen jól tudjuk, hogy ott vannak mellettünk szeretteink, akik vigyáznak ráink. A sötétben mindig elbizonytalanodunk. Nem látjuk olyan jól, hogy mi történik körülöttünk, és ezért úgy érezzük, hogy ha besötétedik, legjobb, ha otthonainkban, nyugalomban vagyunk. De ezt a sötétből való tartózkodást nem a mai emberek találták ki. A régmúlt idők emberének, addig, amíg fel nem találták a tüzet, érthető volt a félelme, de azzal, hogy szépen, lassan kialakultak a világító eszközök, ez a sötétből való félelem is enyhült.

Napjainkban már rengeteg lehetőség van arra, hogy otthonainkat, utcáinkat, városainkat kivilágítsuk. Az elemlámpa, a kandalló fénye, a gyertya, a petróleumlámpa, a fáklya, a karácsonyi díszek, a mobiltelefonok fénye, a villany...

A példázat legszebb része az, amelyben a következőket mondja Jézus: arra inti az embereket, hogy legyenek hasonlóak a lámpához, amelyet a lámpatartóba tesznek. Nekünk is úgy kell világítsunk embertársainknak, hogy ők képesek legyenek meglátni mindazt a jót,

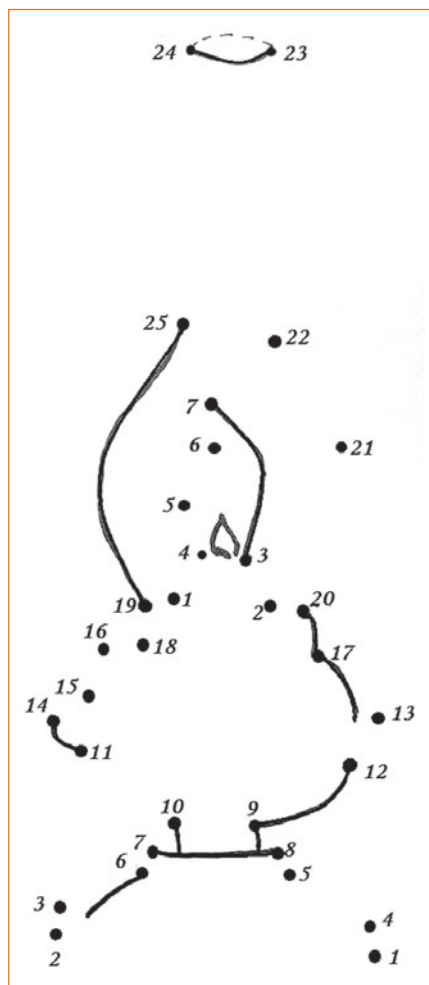
amit teszünk, és mindezért Istennek adjanak hálát. A barangolásban pont ez a szép, hogy Isten országában megláthatunk egy kis fénysugarat, amely azt mutatja meg nekünk, hogy mi is apró fények vagyunk ebben a nagy világban és az embereknek, barátainknak az életébe egy kis napsugarat, melegséget, boldogságot kell csempésszünk.

A nyári vakációban kívánom, hogy érezzétek meg a nap erős sugarai mellett, hogy ti is hasonló erővel bírtok a lelketekben.

Mindez akkor mutatkozik meg, ha segítesz a barátodnak, családtagjaidnak. Fontos! Mindig tiszta szívből segíts másnak, mert akkor van értéke!

Ragyogjatok, barangolók! Töltsétek meg fénnnyel a jó Isten országát!

Ó-ÍÓ-CÍÓ-ÁCIÓ-KÁCIÓ- AKÁCIÓ-VAKÁCIÓ!

Haladj a számok szerint, és rajzold meg a saját kis fényforrásodat, majd színezd ki!

Hantz Lám Irén: Keresztül-kasul Amerikán

• Amikor elkezdtem olvasni Hantz Lám Irén tanárnő *Keresztül-kasul Amerikán* című, a Stúdium Kiadónál megjelent igen tetszetős, „kézreálló” könyvét, úgy éreztem magam, mint a ’80-as évek végén a Brassaiiban, földrajzórán, ahol a fejlett szocialista ipar kohászatának vasérc-lelőhelyeit magyarázva a tanárnő tulajdonképpen az Erdélyi Érchegység gyönyörűségéről, a természet védelméről, épített örökségről beszélt egy kis Áprilyval, Reményikkel vagy éppen személyes élménybeszámolóval fűszerezve. Könyvében ugyanis úgy beszél az Amerikai Egyesült Államokról, hogy az ember érzi: nem turistaként bámulja meg a „kötelező látnivalókat”, hanem egy kis történelmi, kultúrtörténeti háttérrel adva, a természeti szépségekre, építészeti, technikai remekművekre rácsodálkozva mindig az embert keresi: azt az embert, aki fehéreként, feketeként, indiánként, őslakosként vagy éppen bevándorlóként, a maga módján éli „az amerikai álmot”. Több, mint 35 éves tanári múlttal a háta mögött a látottakat úgy éli meg, mint hajdani vizsgatételeinek megleveledett valóságát.

Képzeli meg, amint egy nyugdíjas, élete nagy részét a Vasfüggöny mögött töltő, ám a világról és benne Amerikáról is sokat tudó energikus hölgy, Hantz tanárnő (talán megbocsátja nekem, de így jobban illik a könyvhöz is: Hancika), „unoka- és családlátogatás” címszó alatt megérkezik egyenesen Kaliforniába, San Franciscóba vagy éppen a Metropolitan múzeumba!

De hadd beszéljen a tanárnő:

„Az utcákon gyakori látvány az ételt fogyasztó járókelő. Kolozsváron a régi kollégiumi diáknak ez tilos volt. Még engem is úgy neveltek, hogy utcán nem illik enni. A Berkeley Egyetem campusában reggel majd mindegyik diák kezében szívószálas, fedett műanyag pohár. Órára megy, és közben kávéját iszogatja. Még az előadóteremben is láttam reggelijét fogyasztó diákot, a katedrán a tanár már beszélt. Vérnyomásom egy kicsit megugrott a lazaság láttán.” (60.)

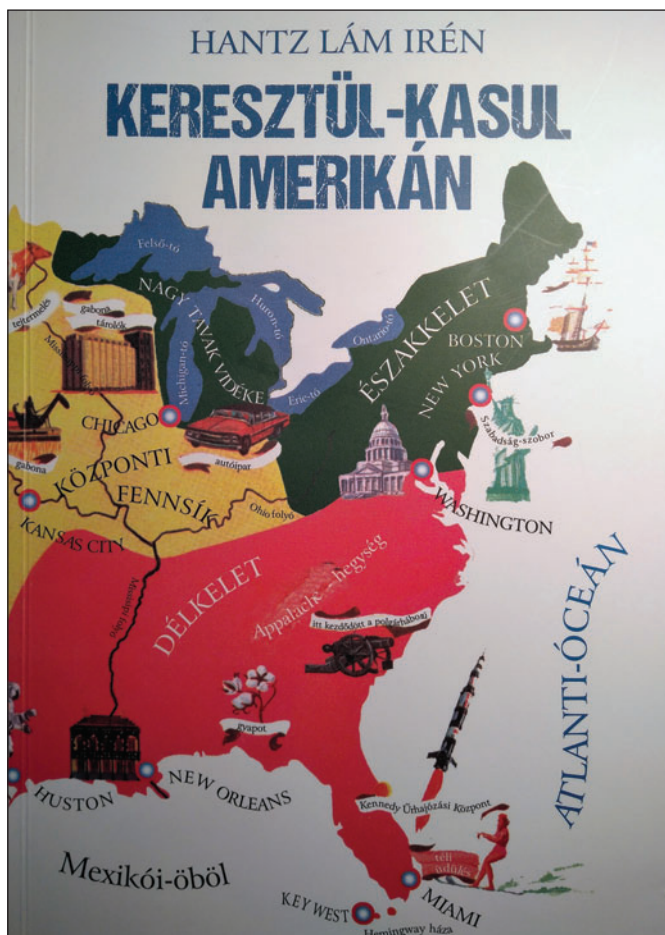
Bár ideje nagy részét az Arkansas állambeli Fayetteville kisvárosban tölti, első unokájának fő pestsrájaként, megnézheti Amerika legérdekesebb városait és helyeit: New Yorkot, „a városok városát”, elmegy Bostonba, ahol a harvardi egyetem tesz rá nagy hatást. Megfordul Floridában, Miami-ban, de nem a nyugdíjasok fényűző élete fogja meg, hanem az az élmény, hogy elmegy Key Westre, az Egyesült Államok

legdélibb csücskére: „Gyerekes öröm fog el, szakmai bűszkeség, mintha nekem személyesen valami érdemem lenne ebben...” Nagy hatással van rá a Berkeley-i egyetem és annak campusa. Szakszerűen, kissé irigykedve ír az itt folyó kutatási munkáról. A könyvtárban a hazai vonatkozású kiadványokat keresi, szomorúan látja, hogy alig van magyar kiadványuk.

A könyvben szó van még az ezerarcú Amerika faji kérdéseiről, ünnepeiről, az elnökválasztási kampányról, az iskolákról, a nevelésről, az oktatásról, s minden a sajátosan Hantz Lám-i szemszögből.

Köszönet Irocska néni-nek a könyvért, köszönjük Könczey Elemérnek a borítótérvet, Kinda Ágnes Júliának a műszaki szerkesztést, Tőkés Erikának a korrektúrát, illetve az Idea Plus munkaközösségének a nyomdai előkészítést! Isten áldja mindannyiukat!

KOPPÁNDI BOTOND PÉTER

Adorjáni Gyöngyvér nőszövetségi elnök (Sepsiszentkirály), **Benedek Enikő** vallásos (Segesvár), **Bordás Beáta** művészettörténész (Kolozsvár), **Csegezi Klára** ny. titkárnő (Várfalva), **Csibi Kriszta** diák (Marosvásárhely), **Ferenczi Mária-Magdolna** ny. agrármérnök (Sepsiszentgyörgy), **Jenei Áron** köri képviselő (Szabéd), **Koppándi Botond Péter** teol. tanár (Kolozsvár), **Lakatos Sándor** lelkész (Székelykeresztúr), **Máthé Sándor** ny. lelkész (Brassó), **Mátyás Eszter** diák (Kolozsvár), **Miholcsa Gyula** fizikus (Marosvásárhely), **Nagy-Mátéfi Tímea** lelkész (Énlaka), **Pálffy Tamás Szabolcs** lelkész (Maroszentgyörgy), **Szombatfalvi József**, a Gondviselés Segélyszervezet elnöke (Székelykeresztúr), **Tóth Júlia** nőszövetségi tag (Székelykeresztúr)